

Skatteförfarande och folkbokföring

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner om skatteförfarande och folkbokföring.

I motionerna om skatteförfarande finns förslag som gäller arbetet mot skatteflykt och skattefusk. De handlar bl.a. om en nationell handlingsplan mot skattefusk, svartjobb och social dumpning, entreprenadkonton för att motverka svart arbetskraft, en handlingsplan mot global kapitalflykt, det internationella samarbetet på området, OECD:s handlingsplan för projektet om skattebaseroering och flyttning av vinster (Base Erosion and Profit Shifting BEPS), utvecklingsländernas medverkan i BEPS-projektet och behovet av land-för-land-redovisning. Vidare finns förslag som gäller särskilda kontrollåtgärder som certifierade kassaregister och skatteflyktslagen. Behovet av en månadsuppgift från arbetsgivare och förändringar av skatteverkets sekretessregler tas också upp. Andra förslag gäller näringsbegreppet och F-skatt, Ung Företagsamhet, behovet av synliga skatter och avgifter, det nordiska skatteavtalet samt betalning av skatt vid delårsboende. Även förslag om rätts-säkerhet i skatteförfarandet liksom företrädaransvar tas upp.

I motionerna om folkbokföring gäller förslagen falska adressändringar och samkörning av adressuppgifter mellan myndigheter, barn som tillbringar lika mycket tid på två adresser, barn som kommer till Sverige vid surrogatmoderskap, kvarskrivning vid flytt till äldreboende, skydd för personnummer, användning av samordningsnummer, könsbestämningen i personnummer och skydd för våldsutsattas personuppgifter.

Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regeringen snarast ska se över reglerna om företrädaransvar och om tillämpningen av bestämmelserna har blivit för hård och om bestämmelserna bör ändras för att öka rätts-säkerheten och förutsägbarheten, förbättra villkoren för att starta, driva och utveckla företag och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas i onödan.

Utskottet föreslår i övrigt att motionerna avslås.

I betänkandet finns sju reservationer (S, M, MP, C, V, FP och KD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Bakgrund	7
Utskottets överväganden.....	8
Skatte- och avgiftskontroll	8
Certifierade kassaregister	23
Månadsuppgift.....	25
Deklarationen	27
F-skatt och näringsverksamhet	28
Rättssäkerhet i skatteförandet	33
Personligt betalningsansvar	36
Ung Företagsamhet.....	38
Frivillig inbetalning av skatt.....	39
Synliga skatter och avgifter.....	41
Skatteflyktslagen	43
Betaling av skatt vid delårsboende	46
Det nordiska skatteavtalet.....	47
Folkbokföring på rätt adress	48
Folkbokföring av barn på två adresser.....	51
Folkbokföring vid surrogatmoderskap	52
Folkbokföring vid särskilt boende.....	54
Personnummer och samordningsnummer.....	55
Skydd för folkbokföringsuppgifter.....	59
Reservationer	62
1. Skatte- och avgiftskontroll, punkt 1 (V).....	62
2. Skatte- och avgiftskontroll, punkt 1 – motiveringen (M, C, FP, KD).....	64
3. Månadsuppgift, punkt 3 (V)	65
4. F-skatt och näringsverksamhet, punkt 5 (V).....	65
5. F-skatt och näringsverksamhet, punkt 5 – motiveringen (M, C, FP, KD).....	66
6. Personligt betalningsansvar, punkt 7 (S, MP, V).....	67
7. Skydd för folkbokföringsuppgifter, punkt 19 (M, C, FP, KD)	68
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	69
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skatte- och avgiftskontroll

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:66 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2014/15:1279 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2014/15:1483 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M) yrkande 2,

2014/15:2304 av Jan-Olof Larsson (S) och

2014/15:2321 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 8.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (M, C, FP, KD) – motiveringen

2. Certifierade kassaregister

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:573 av Kerstin Lundgren (C),

2014/15:1323 av Betty Malmberg och Finn Bengtsson (M) och

2014/15:2880 av Finn Bengtsson m.fl. (M).

3. Månadsuppgift

Riksdagen avslår motion

2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 3 (V)

4. Deklarationen

Riksdagen avslår motion

2014/15:1577 av Mathias Sundin m.fl. (FP).

5. F-skatt och näringsverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt

2014/15:2479 av Eva Lohman (M).

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (M, C, FP, KD) – motiveringen

6. Rättssäkerhet i skatteförfarandet

Riksdagen avslår motion

2014/15:2788 av Johan Hedin (C) yrkandena 1–4 och 12.

7. Personligt betalningsansvar

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen snarast ska se över reglerna om företrädaransvar och om tillämpningen av bestämmelserna har blivit för hård och om bestämmelserna bör ändras för att öka rättssäkerheten och förutsägbarheten, förbättra villkoren för

att starta, driva och utveckla företag och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas i onödan. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2983 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6,

bifaller delvis motion

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 8 och avslår motionerna

2014/15:11 av Karin Nilsson (C),

2014/15:528 av Christer Nylander (FP) och

2014/15:2788 av Johan Hedin (C) yrkande 10.

Reservation 6 (S, MP, V)

8. Ung Företagsamhet

Riksdagen avslår motion

2014/15:378 av Hanif Bali (M) yrkande 2.

9. Frivillig inbetalning av skatt

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:113 av Jenny Petersson (M),

2014/15:144 av Jonas Jacobsson Gjörtlér (M) och

2014/15:2390 av Aron Modig (KD).

10. Synliga skatter och avgifter

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:115 av Jenny Petersson och Ida Drougge (M),

2014/15:173 av Johanna Jönsson (C),

2014/15:186 av Jonas Jacobsson Gjörtlér (M),

2014/15:294 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2,

2014/15:576 av Erik Andersson (M),

2014/15:634 av Lisbeth Sundén Andersson (M),

2014/15:1619 av Mikael Oscarsson (KD),

2014/15:1927 av Teres Lindberg (S),

2014/15:2391 av Aron Modig (KD) och

2014/15:2660 av Finn Bengtsson och Amir Adan (M) yrkandena 1 och 2.

11. Skatteflyktslagen

Riksdagen avslår motion

2014/15:2538 av Fredrik Schulte (M).

12. Betalning av skatt vid delårsboende

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:273 av Fredrik Christensson och Anders Ahlgren (C),

2014/15:602 av Lars Tysklind (FP) och

2014/15:784 av Emma Carlsson Löfdahl (FP).

13. Det nordiska skatteavtalet

Riksdagen avslår motion

2014/15:2279 av Pia Hallström (M).

14. Folkbokföring på rätt adress

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:62 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (M),

2014/15:1467 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (M) och

2014/15:1996 av Hans Wallmark (M).

15. Folkbokföring av barn på två adresser

Riksdagen avslår motion

2014/15:1786 av Rickard Nordin (C).

16. Folkbokföring vid surrogatmoderskap

Riksdagen avslår motion

2014/15:402 av Birgitta Ohlsson (FP).

17. Folkbokföring vid särskilt boende

Riksdagen avslår motion

2014/15:346 av Mikael Cederbratt (M).

18. Personnummer och samordningsnummer

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:522 av Hans Hoff och Suzanne Svensson (S),

2014/15:981 av Solveig Zander (C),

2014/15:1411 av Anna Wallén (S) och

2014/15:2210 av Jan R Andersson (M).

19. Skydd för folkbokföringsuppgifter

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2293 av Carina Ohlsson (S),

2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C) yrkande 8 och

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8.

Reservation 7 (M, C, FP, KD)

Stockholm den 26 mars 2015

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Leif Jakobsson (S), Niklas Wykman (M), Olof Lavesson (M), Anna Hagwall (SD), Hannah Bergstedt (S), Rasmus Ling (MP), Helena Bouveng (M), Adnan Dibrani (S), David Lång (SD), Mats Persson (FP), Daniel Sestrajcic (V), Aron Modig (KD), Patrik Lundqvist (S), Erik Ezelius (S), Anette Åkesson (M) och Jörgen Hellman (S).

Redogörelse för ärendet

I ärendet behandlar utskottet de motioner från allmänna motionstiden hösten 2014 som rör skatteförfarande och folkbokföring. Motsvarande motioner behandlades under förra riksmötet i betänkande 2013/14:SkU20 Skatteförfarande och folkbokföring.

Motionsyrkandena återges i förteckningen över behandlade förslag (se bilagan).

Utskottet har under beredningen uppvaktats av Svenskt Näringsliv i fråga om skatteförfarandelagens bestämmelser om företrädaransvar.

Statssekreterare Charlotte Svensson har under beredningen redovisat Finansdepartementets syn på företrädaransvaret.

Bakgrund

Skatteförfarandelagen trädde i kraft den 1 januari 2012 (prop. 2010/11:165, bet. 2011/12:SkU3) och ersatte då ett tiotal lagar. Vid övergången genomfördes också en rad sakliga förändringar. Bland annat infördes ett generellt system med deklarationsombud och regler om att mervärdesskatt alltid ska redovisas i en skattedeklaration, juridiska personers deklarationstidpunkter fördelades över året, kostnadsrätten i skattekontosystemet blev mer enhetlig, möjligheten att få anstånd med betalning av skatt blev större i vissa fall och möjligheterna att justera en preliminärskattedebitering förbättrades. Dessutom avskaffades skattenämnderna. Vid uttag av skattetillägg har de fasta nivåerna för delvis befrielse från skattetillägg tagits bort, utrymmet för frivillig rättelse har blivit större och normalt tillgängligt kontrollmaterial har fått ökad betydelse för bedömningen av om skattetillägg ska tas ut. Procentsatsen för skattetillägg för den som inte har gjort skatteavdrag sänktes till 5 procent.

Utskottets överväganden

Skatte- och avgiftskontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om skatte- och avgiftskontroll med hänvisning till att regeringen redan bedriver ett arbete för att komma till rätta med skattefusk, skatteflykt och svartarbete.

Jämför reservationerna 1 (V) och 2 (M, C, FP, KD).

Bakgrund

Skattefelskartan

Regeringen har i regleringsbrevet för 2013 gett Skatteverket i uppdrag att ta fram en ny skattefelskarta. Skattefelet ska kvantifieras och skattefelets förändring 2007–2012 beskrivas. Skatteverket lämnade sin uppdragsrapport den 8 januari 2014. Sammanfattningsvis redovisas följande slutsatser:

- Resultaten tyder på att skattefelet minskade mellan 2007 och 2012.
- Ju mer information Skatteverket har om beskattningsunderlaget, från annan än skattebetalaren själv, desto mindre blir utrymmet för fel.
- För att kunna beräkna det framreviderbara skattefelet behövs fler generella slumpmässiga undersökningar.

Bilaterala avtal om informationsutbyte

Sverige har sedan 2006 deltagit i ett samnordiskt projekt som syftar till att ingå avtal för att utbyta information med länder och jurisdiktioner som har en omfattande sekretess på skatteområdet. Projektet, som avslutades den 30 september 2014, har varit mycket framgångsrikt, och Sverige har ingått 44 informationsutbytesavtal. Avtalen omfattar det stora flertalet internationella finansiella center runt om i världen. I dag saknas avtal med ett enda s.k. skatteparadis – Förenade Arabemiraten.

Sverige har som direkt följd av skatteavtal och informationsutbytesavtal hittills fått in mer än 3 miljarder kronor i skatt. Informationsutbytesavtalen har bidragit till att Skatteverket fått ta emot ett ökande antal självrättelser. Från den 1 januari till slutet av augusti 2014 gjorde 2 024 personer självrättelser, vilket är 425 personer fler än under samma period 2013. Sammanlagt har svenska staten fått in närmare 2 miljarder kronor i skatt sedan 2010 tack vare självrättelser.

USA har antagit en lagstiftning (Foreign Account Tax Compliance Act, Fatca) som innebär krav på avtal, antingen med finansinstitut direkt eller med

enskilda stater om att automatiskt lämna information om amerikaners kapitaltillgångar och kapitalinkomster i finansinstitut utanför USA. Finansiella institut som inte följer lagstiftningen riskerar att tvingas betala 30 procent i skatt på betalningar från USA.

År 2014 träffade Sverige och USA ett avtal för att förbättra internationell efterlevnad av skatteregler och för att genomföra Fatca. Avtalet grundar sig på det modellavtal som Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien har tagit fram tillsammans med USA. Avtalet innebär att de svenska finansiella instituten inte behöver följa den amerikanska lagstiftningen. De ska i stället rapportera uppgifterna till Skatteverket som i sin tur rapporterar till den amerikanska skattemyndigheten.

Regeringen överlämnade i december 2014 till riksdagen proposition 2014/15:41 om att förbättra internationell efterlevnad av skatteregler och för att genomföra Fatca.

Arbetet i OECD mot skatteundandragande

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har tagit fram en ny standard för utbyte av information mellan länder, Common Reporting Standard (CRS). Den innebär en årlig automatisk rapportering om innehav av bankkonton och kapitalinkomster, ett förfarande för att identifiera skattebetalaren och hans eller hennes hemvist samt en beskrivning av finansiella institut som omfattas av rapporteringskravet. Fler än 65 länder har åtagit sig att följa den nya standarden. Den rättsliga grunden för utbyte av data är konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden, och idén bygger på avtalet med USA om Fatca. Den nya standarden kallas informellt Gatca (den globala versionen av Fatca).

OECD inledde tillsammans med G20-länderna under våren 2013 ett stort och övergripande arbete med att se över de internationella skatteprinciperna på centrala områden för att motverka skattebaserosion och flyttning av vinster, BEPS (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS-projektet). Arbetet har bedrivits enligt en handlingsplan för arbetet inom 15 olika åtgärdsområden.

Sverige deltar aktivt i de olika arbetsgrupper som utför det konkreta arbetet. I samband med G20:s finansministermöte i Cairns den 20–21 september 2014 presenterades det hittills gjorda arbetet inom sju av åtgärdsområdena i enlighet med tidsplanen för arbetet. Arbetet inom samtliga åtgärdsområden kommer att fortsätta med den inriktning som beslutades av OECD.

BEPS-arbetet syftar bl.a. till internationella överenskommelser om skatteregler när det gäller

- hybridinstrument
- ränteavdrag
- CFC-regler (controlled foreign company)
- skadliga skatteregimer.

BEPS-arbetet syftar bl.a. till att stärka de internationella riktlinjerna för

- skatteavtalsmissbruk
- fast driftställemissbruk
- internprissättning (bl.a. mer omfattande dokumentationsskyldighet som ger skattemyndigheterna tillräcklig information för en bra riskanalys och urval för internprissättningsrevision).

BEPS-arbetet syftar också bl.a. till transparens mellan länderna genom

- metoder för dataanalys
- tvingande rapporteringsskyldighet (företag ska rapportera ”skatteupplägg” till skatteverket när de genomförs).
- dokumentationsskyldighet vid internprissättning
- tvistelösning.

Global Forum skapades som ett led i OECD:s arbete med skatteparadisen och omstrukturerades i september 2009 för att ytterligare stärka detta arbete. Målet är att alla länder och jurisdiktioner inte bara ska göra åtaganden och träffa avtal om att tillämpa internationella standarder för transparens och utbyte av information utan dessutom tillämpa avtalen på ett effektivt sätt. För att kontrollera tillämpningen genomför Global Forum systematiska revisioner och redovisar resultatet i särskilda landrapporter. Avsikten är att genomföra ca 40 revisioner per år. G20 bad i september 2013 Global Forum att övervaka och revidera den nya globala standard för automatiskt informationsutbyte som OECD tagit fram till februari 2014.

EU-direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning

Den 1 januari 2013 började ett nytt direktiv (rådets direktiv 2011/16/EU) om administrativt samarbete i fråga om beskattning att tillämpas. Direktivet innebär mer långtgående skyldigheter för medlemsstaterna, framför allt när det gäller att utföra utredningar för att få fram upplysningar som en annan medlemsstat begär. En nyhet är att en anmodad medlemsstat inte har rätt att vägra att lämna upplysningar enbart därför att den inte har något eget intresse av denna information. En annan nyhet är att den anmodade myndigheten inte kan vägra att lämna upplysningar enbart på grund av att dessa innehas av en bank eller ett annat finansinstitut, en förvaltare eller en person som agerar i egenskap av ombud eller förvaltare, eller på grund av att upplysningarna rör ägarintressen i en person. Bestämmelserna har på detta sätt fått en utformning som överensstämmer med den internationellt accepterade standarden för informationsutbyte på skatteområdet (prop. 2012/13:4, bet. 2012/13:SkU8).

Direktivet innehåller också obligatoriska bestämmelser om automatiskt informationsutbyte om styrelsearvoden, livförsäkringsprodukter som inte omfattas av andra unionsrättsakter om utbyte av upplysningar och andra

liknande åtgärder, pensioner samt ägande av och inkomster från fast egendom. Skyldigheten för en medlemsstat att utbyta dessa upplysningar begränsas till sådana upplysningar som medlemsstaten har tillgängliga. Bestämmelserna om automatiskt informationsutbyte ska börja tillämpas i medlemsstaterna den 1 januari 2015.

I EU har Europeiska kommissionen föreslagit att det automatiska informationsutbytet på den direkta skattens område enligt direktivet om administrativt samarbete på skatteområdet ska utvidgas till att omfatta motsvarande information som ska utbytas enligt Fatca-avtalen och den nya OECD-standarden (KOM(2013) 348). Förslaget utvidgar det automatiska utbytet till att omfatta tillgångar och kapitalinkomster på finansiella konton. Skyldigheten att utbyta information om de nya kategorierna av inkomster och kapital ska gälla oavsett om denna information finns tillgänglig eller inte.

Vid Ekofinrådets möte den 14 oktober 2014 kom man överens om att ändra direktivet med den inriktningen. Överenskommelsen innebär att det breda automatiska informationsutbytet om bankkonton och kapitalinkomster kommer att ske första gången 2017. Österrike kommer dock att delta i informationsutbytet första gången 2018.

EU-direktiv om land-för-land-rapportering

Den 26 juni 2013 antogs ett nytt direktiv om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag (2013/34/EU).

Direktivet innehåller bl.a. regler om rapportering av betalningar till regeringar från företag inom utvinningsindustrin. För att främja regeringars ansvarstagande och sund förvaltning kommer det nya redovisningsdirektivet att innehålla ett särskilt rapporteringskrav för företag som utvinner naturtillgångar. Bestämmelserna förväntades innebära att ett företag ska redovisa betalningar till regeringar, uppdelat på varje land som företaget bedriver verksamhet i och på betalningar för specifika projekt, om betalningarna är av väsentlig betydelse för det mottagande landets regering.

En utredare har sett över hur det nya redovisningsdirektivet ska genomföras (dir. 2012:126). I delbetänkandet Genomförande av EU:s nya redovisningsdirektiv (SOU 2014:22) redovisar utredaren resultatet av sina överväganden.

Utredningen föreslår en ny lag om rapportering om vissa betalningar till myndigheter. Lagen innebär ett genomförande av de särskilda regler om sådan rapportering som det nya direktivet innehåller. Dessa bestämmelser syftar till en ökad öppenhet när det gäller betalningar som företag som är verksamma inom utvinningsindustrin och avverkningen av primärskogen gör till myndigheter. Bestämmelserna innebär att dessa företag, i den mån de är ”stora företag” eller ”företag av allmänt intresse”, årligen måste offentliggöra rapporter över väsentliga betalningar som de har gjort till myndigheter i de länder där de är verksamma.

Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 31 januari 2015.

Sparandedirektivet

Sparandedirektivet innebär ett automatiskt utbyte av information om räntebetalningar mellan medlemsstaterna, vilket möjliggör beskattning av dessa räntebetalningar i den medlemsstat där betalningsmottagaren har sin skatterättsliga hemvist. Två medlemsstater, Österrike och Luxemburg, tillämpar en övergångslösning som innebär att en källskatt tas ut i stället för att information lämnas. Källskatten uppgår sedan den 1 juli 2011 till 35 procent. Av den källskatt som tas ut överförs 75 procent till mottagarens hemviststat.

Våren 2013 meddelade Luxemburg att man kommer att tillämpa automatiskt informationsutbyte i stället för källskatt, enligt nuvarande sparandedirektiv, fr.o.m. 2015.

Efter många års förhandlingar antogs den 24 mars 2014 väsentliga ändringar i sparandedirektivet. Ändringarna i direktivet ska vara genomförda i medlemsstaternas nationella lagstiftning senast den 1 januari 2016 och börja tillämpas den 1 januari 2017. I enlighet med det mandat som rådet tidigare gett kommissionen pågår förhandlingar med bl.a. Schweiz om att tillämpa det nya effektivare sparandedirektivet. Förhandlingarna är ännu inte avslutade.

Moder/dotter-bolagsdirektivet

Ekofinrådet antog den 8 juli 2014 en ändring i moder/dotterbolagsdirektivet som avsåg att täppa till ett kryphål i direktivet som kunde utnyttjas av företag för att undvika beskattning genom s.k. hybridlånearrangemang. Den 27 januari 2015 antogs en ändring i direktivet som gällde en antimissbruksbestämmelse i form av en minimireglering.

Meddelande om bekämpning av skattebedrägeri

Kommissionen behandlade i ett meddelande (KOM(2012) 351) den 27 juni 2012 möjliga vägar framåt för förbättrad bekämpning av skattebedrägeri och skatteundandragande. Åtgärderna rör de tre övergripande områdena förbättrad uppbörd/indrivning, förstärkt samarbete mellan skattemyndigheterna i medlemsstaterna och en klar och tydlig hållning gentemot tredjeländer.

Kommissionens handlingsplan

I december 2012 lade kommissionen fram en handlingsplan för att stärka kampen mot skattebedrägeri och skatteundandragande. Planen innehåller konkreta åtgärder för att förbättra det administrativa samarbetet och främja en utveckling av de befintliga förvaltningsformerna, liksom bredare frågor som rör interaktion med skatteparadis och bekämpande av aggressiv skatteplanering och andra aspekter, inklusive skatterelaterad brottslighet (KOM(2012) 722).

Kommissionen har rekommenderat åtgärder för att uppmuntra tredjeländer att tillämpa miniminormer för god förvaltning i skattefrågor. Det handlar bl.a.

om att medlemsländerna ska svartlista tredjeländer som inte uppfyller miniminormerna (K(2012) 8805).

Kommissionen har vidare lämnat en rekommendation om aggressiv skatteplanering som bl.a. innehåller förslag om utformningen av dubbelbeskattningsavtal och om att medlemsstaterna ska införa generalklausuler mot skatteflykt (K(2012) 8806).

Antibedrägeriavtal

Enligt mandat från rådet inledde kommissionen 2006 förhandlingar med Liechtenstein om ett avtal om rättsligt samarbete för att bekämpa bedrägerier och annan olaglig verksamhet som skadar EU:s medlemsstater och Liechtensteins finansiella intressen (antibedrägeriavtalet).

Sedan Liechtenstein i mars 2009 gjort ett ensidigt politiskt åtagande om att acceptera OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden utvidgades förhandlingarna till att även omfatta direkta skatter och därtill kopplat informationsutbyte i administrativa skatteärenden i enlighet med OECD:s standard.

Kopplat till detta avtal finns även frågan om att ge kommissionen mandat att förhandla om liknande avtal med Andorra, Monaco, San Marino och Schweiz. Dessa stater har liksom Liechtenstein ett nära samarbete med EU, varför avtalen är viktiga. När det gäller Schweiz är det fråga om att komplettera ett redan befintligt antibedrägeriavtal, främst i fråga om avtalets tillämpningsområde för direkta skatter och informationsutbyte i administrativa skatteärenden i enlighet med OECD:s standard.

Uppförandekoden

Uppförandekoden tar sikte på ”skatteåtgärder” – i lagar, andra författningar eller administrativ praxis – som har eller kan få betydande inverkan på var inom gemenskapen ekonomisk verksamhet förläggs. Skatteåtgärder som innebär en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå än den som normalt tillämpas i medlemsstaten i fråga anses potentiellt skadliga och omfattas därför av koden.

Enligt koden åtar sig medlemsstaterna att inte införa nya skadliga skatteåtgärder (standstill eller frysning) och att se över nuvarande bestämmelser och gällande praxis och avveckla de skatteåtgärder som gruppen anser vara skadliga (rollback eller avveckling). Uppförandekodgruppen har fortsatt sitt arbete med att se till att inga nya skadliga åtgärder vidtas och att övervaka att de skatteåtgärder som tidigare bedömts som skadliga verkligen avvecklas. Därutöver har gruppen behandlat vissa andra frågor som ingår i gruppens arbetsprogram (antimissbruk, förhållandet till tredjeländer, öppenhet och informationsutbyte om internprissättning samt administrativ praxis).

I juni 2010 uppmanade rådet kommissionen att inleda en dialog med Liechtenstein och Schweiz om tillämpningen av principerna och kriterierna i uppförandekoden. I juni 2013 uppmanade rådet kommissionen att fortsätta

diskussionerna med Schweiz och regelbundet informera gruppen om de framsteg som görs. I oktober 2014 undertecknades ett gemensamt uttalande av representanter för EU:s medlemsstater och Schweiz om principer vid utformning av företagsbeskattning.

Skatteverkets och andra myndigheters brottsbekämpande verksamhet

För att underlätta utbyte av information när myndigheter samverkar mot grov organiserad brottslighet har Regeringskansliet tagit fram en departementspromemoria i vilken det föreslås en ny lag om informationsutbyte vid samverkan mot grov organiserad brottslighet. Den föreslagna lagen innebär en sekretesslättning vid samverkan mot grov organiserad brottslighet. Lagstiftningen behöver vara utformad på ett sådant sätt att myndigheter ges så goda förutsättningar som möjligt att bekämpa grov organiserad brottslighet. En särskild utredare har sett över om de straffrättsliga åtgärderna mot denna typ av brottslighet behöver skärpas. Utredaren överlämnade nyligen ett betänkande med ett flertal lagförslag. Det föreslås bl.a. att personer med bestämmande inflytande i en sammanslutning i vissa fall ska kunna dömas för att ha underlåtit att hindra brott inom sammanslutningen, att förstadier till fler brott som är vanligt förekommande när det gäller organiserad brottslighet ska göras straffbara samt att förstadier till brott i vissa fall ska kunna bestraffas hårdare än i dag. För ett antal brott föreslås också att det ska anges nya omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt, exempelvis att gärningsmannen har anspelat på ett våldskapital. Förslagen bereds inom Regeringskansliet (prop. 2014/15:1 utg.omr. 4 s. 22–23).

Förbättringar av HUS-avdragets fakturamodell

Riksdagen har beslutat att en utförarens begäran om utbetalning ska innehålla uppgifter om antalet arbetade timmar, debiterad ersättning för material och debiterad ersättning för annat än hushållsarbete och material samt vilken typ av arbete som har utförts. Syftet är att ge Skatteverket en bredare bild av det utförda hushållsarbetet och på så sätt skapa ett bättre underlag vid urval för kontroller. En begäran om utbetalning ska endast kunna lämnas elektroniskt, utbetalning ska endast kunna göras till utförarens konto, och betalningssäkring ska kunna göras för att säkerställa återbetalning. Kommunikeringsbestämmelsen anpassas till det nya skatteförfarandet, och det förtydligas att ombud kan begära utbetalningar från Skatteverket. Ändringarna gäller från den 1 januari 2015 (prop. 2014/15:10, bet. 2014/15:7)

Personalliggare i byggbranschen

Lagen om personalliggare gäller sedan den 1 januari 2007 och omfattar den som bedriver verksamhet inom restaurang-, frisör- eller tvätteribranschen. I personalliggaren antecknas vilka som är verksamma på arbetsplatsen och när. Riksdagen beslutade under hösten 2014 att fr.o.m. den 1 januari 2016 införa personalliggare i byggbranschen för att motverka förekomsten av svartarbete

och främja en sundare konkurrens i branschen (prop. 2014/15:6, bet. 2014/15:SkU6).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:66 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 1 föreslås att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till en handlingsplan för minskad global kapitalflykt. Motionärerna anför att Vänsterpartiet kämpar för en rättvis värld, där makt och resurser är jämnt fördelade och där fattigdom och ojämställdhet är utrotade. Det går inte att bygga en sådan värld utan att de inkomster och vinster som görs i syd också beskattas där. En svensk utvecklingspolitik av hög kvalitet som ger resultat kan därför inte ignorera frågan om kapitalflykt. Sverige bör ta fram en handlingsplan mot kapitalflykt, både för att kartlägga i vilken utsträckning Sverige är delaktigt i kapitalflykt och för att tydliggöra hur Sverige kan agera både nationellt och internationellt för att begränsa kapitalflykten.

Som medlem i EU och OECD bör Sverige verka för globala och automatiska informationsutbytesavtal som även inkluderar utvecklingsländerna (yrkande 2). OECD är den enskilt viktigaste pådrivaren för att få slut på banksekretess och för att främja multilaterala informationsöverföringsavtal samt för att reformera det internationella skatteavtalssystemet. Det är därför beklagligt att utvecklingsländerna inte är inkluderade i OECD:s arbete och därmed inte heller i det internationella arbetet inom BEPS, trots att de är de stora förlorarna vad gäller kapitalflykt. Sverige måste aktivt arbeta för att BEPS-processen ska inkludera utvecklingsländerna, även de som står utanför G20 och Briks. Sverige måste också verka för att processen även inkluderar sektorer utöver immaterialrätt och digital teknik och att den omfattar industrier som är av avgörande betydelse för utvecklingsländerna. Åtgärder måste även vidtas för kapacitetsbyggande vad gäller utvecklingsländernas förmåga att tillgodogöra sig BEPS-processen och dess rekommendationer.

Regeringen bör internationellt verka för att fler länder upprättar ett offentligt register över verkliga mottagare av vinster från multinationella företag i enlighet med den brittiska modellen (yrkande 3). Ett centralt hinder i arbetet mot kapitalflykt är att åtskilliga företag har satt i system att genom skalföretag förhindra insyn i vem som verkligen får ta del av aktieutdelning och vinster. Storbritannien har infört ett nytt regelverk kallat true beneficial ownership (verklig mottagare). Den nya lagen ökar tydligt den finansiella transparensen för företag och individer.

I partimotion 2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 anförts att kampen mot social dumpning och skattefusk måste ges hög prioritet och att det inte saknas beprövade metoder om bara den politiska viljan finns. Den svenska regeringen bör anta en nationell handlingsplan mot skattefusk, svartjobb och social dumpning. Planen bör sträcka sig över en längre tid med tydliga prioriteringar och delmål och omfatta flera myndigheter med uppdrag att samverka inbördes och med arbetsmarknadens parter.

I motion 2014/15:1279 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 föreslås en översyn av Skatteverkets möjligheter att motverka skattefusk med olaglig arbetskraft. Kreativiteten är stor hos oseriösa företag att genom olika företags- och anställningsupplägg undanhålla skatt från staten. Uppläggen kan innehålla allt från olagliga bemanningsföretag och olagliga anställningar till olagliga egenföretagare. Företagen kan utveckla sin olagliga verksamhet för att svenska myndigheter inte har rätt verktyg för att bekämpa denna utveckling.

Regeringen bör ta fram en handlingsplan för hur man ska bekämpa den olagliga arbetskraften (yrkande 2).

I motion 2014/15:1483 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M) yrkande 2 anförs att punktskattepliktiga varor, t.ex. alkohol, som försvinner under påstådd transport mellan två punktskattelager är en lönsam typ av brottslighet med stora förtjänstmöjligheter, låg upptäcktsrisk och låga straff. Det finns enligt motionen anledning att utreda både punktskattesystemets utformning och straffen för punktskattebrott.

I motion 2014/15:2304 av Jan-Olof Larsson (S) anförs att den stora omfattningen av svarta löner har medfört att konkurrensen helt har satts ur spel. Det har blivit omöjligt för en seriös företagare att konkurrera med de företag som använder sig av svart arbetskraft. Det bör därför införas ett system med entreprenadkonton i hela näringslivet. Den effektivaste metoden är sannolikt att huvudentreprenören gör en obligatorisk avsättning till underentreprenörens entreprenadkonto med en viss procent av det utbetalda beloppet exklusive moms, ett s.k. entreprenadavdrag. Avdraget ska i princip täcka de skatteavdrag och arbetsgivaravgifter som löper på lönekostnaderna.

I motion 2014/15:2321 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 8 anförs att det är viktigt att säkerställa goda villkor för företagande och handel för att därmed undvika osund konkurrens till följd av nollbeskattnings i skatteparadis. OECD:s arbete för ett gemensamt regelverk mot skatteflykt och s.k. land-för-land-redovisning kan svara mot detta behov av globala lösningar för de multinationella företagen. Samtidigt är det viktigt att detta inte leder till nytt regelkrångel och byråkrati.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottet är det viktigt att skattereglerna har en utformning som stärker medborgarnas förtroende för skattesystemet och underlättar för dem att göra rätt för sig. Skattefelet ska begränsas och skattebrott, skattefusk och skatteundandragande motverkas samtidigt som målet om en minskad administrativ börda för företagen måste beaktas. Skattesystemet måste uppfattas som legitimt därför att det finansierar bra offentlig verksamhet som människor vill betala för. Skattereglerna ska uppmuntra långsiktigt företagande i Sverige. Företag som verkar i Sverige ska göra rätt för sig. Möjligheterna att flytta vinster till lågskatteländer och skatteparadis är för stora och utnyttjas allt intensivare. Det internationella regelverket för redovisning och fördelning av

vinstredovisning är sedan länge överspelat och behöver skärpas och moderniseras.

Skatteverkets undersökningar visar att det omfattande fusket med skatter och avgifter, och särskilt det utbredda svartjobbandet, har betydande negativa effekter. Det finns ett starkt samband mellan skatteundandragande och annan ekonomisk brottslighet. En stor andel av ekobrotten handlar om att företag använder svart arbetskraft eller fuskar med skatter och avgifter på något annat sätt. De negativa effekterna av skatteundandraganden är många. Förutom att skattebördan vältras över på andra skattskyldiga medför fusket att konkurrensen snedvrids och att seriösa näringsidkare riskerar att slås ut av skattefusande konkurrenter. Ytterligare effekter vid utnyttjande av svart arbetskraft är bl.a. att sjukpenning och andra ersättningar inte kan beräknas utifrån lönen. Om vissa skattskyldiga kan skjuta över sin del av skatte- och avgiftsbördan på andra rubbas dessutom respekten för den demokratiska beslutsordningen. För att tilliten till rättssamhället ska kunna upprätthållas krävs att skattefusk och ekonomisk brottslighet bekämpas effektivt.

För att underlätta utbyte av information när myndigheter samverkar mot grov organiserad brottslighet har Regeringskansliet tagit fram en departementspromemoria i vilken det föreslås en ny lag om informationsutbyte vid samverkan mot grov organiserad brottslighet. Den föreslagna lagen innebär en sekretesslättnad vid samverkan mot grov organiserad brottslighet. Myndigheterna ska ges så goda förutsättningar som möjligt att bekämpa grov organiserad brottslighet. En särskild utredare har sett över om de straffrättsliga åtgärderna mot denna typ av brottslighet behöver skärpas. Utredaren föreslår bl.a. att personer med bestämmande inflytande i en sammanslutning i vissa fall ska kunna dömas för att ha underlåtit att hindra brott inom sammanslutningen, att förstadier till fler brott som är vanligt förekommande när det gäller organiserad brottslighet ska göras straffbara samt att förstadier till brott i vissa fall ska kunna bestraffas hårdare än i dag. För ett antal brott föreslås också att det ska anges nya omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt. Förslagen bereds inom Regeringskansliet (prop. 2014/15:1 utg.omr. 4 s. 22–23).

Lagen om personalliggare gäller sedan den 1 januari 2007 och omfattar den som bedriver verksamhet inom restaurang-, frisör- eller tvätteribranschen. I personalliggaren antecknas vilka som är verksamma på arbetsplatsen och när. Riksdagen beslutade under hösten 2014 att fr.o.m. den 1 januari 2016 införa personalliggare i byggbranschen i syfte att motverka förekomsten av svartarbete och främja en sundare konkurrens i branschen (prop. 2014/15:6, bet. 2014/15:SkU6).

När det gäller motionsförslaget om att införa entreprenadkonton för att motverka svarta löner och säkerställa skatter och avgifter påminner utskottet om att regler om omvänd skattskyldighet har införts i mervärdesskattelagen för att motverka undandragandet av mervärdesskatt inom byggsektorn. Reglerna trädde i kraft den 1 juli 2007. Något byggentreprenadavdrag infördes inte eftersom remissinstanserna ifrågasatte byggentreprenadavdragets effektivitet

när det gäller att stävja skatteundragande och att regeringen med hänsyn till detta inte var beredd att lämna något förslag till lagstiftning om ett bygg-entreprenadavdrag (prop. 2005/06:130).

När det gäller ansvar för intjänade löner m.m. har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om behovet av att säkerställa ändamålsenliga regler för uppdragsgivares ansvar i utstationeringssituationer, särskilt när flera underentreprenörer bildar entreprenadkedjor (bet. 2011/12:AU9).

Kommissionens direktivförslag (KOM(2012) 131) innehåller bl.a. en skyldighet för medlemsstaterna att införa entreprenadansvar i vissa utstationeringssituationer. I förslaget finns bl.a. minimibestämmelser om att medlemsländerna inom byggsektorn ska kunna göra en huvudentreprenör solidariskt ansvarig med den utstationerande arbetsgivaren för de utstationerade arbetstagarnas löner samt innehållna skatter och sociala avgifter. Förslaget antogs i maj 2014 (dir. 2014/67/EU).

En särskild utredare har i uppdrag att föreslå hur direktiv 2014/67/EU om tillämpning av utstationeringsdirektivet (tillämpningsdirektivet) ska genomföras i svensk rätt (dir. 2014:81). Uppdraget i den del som avser förbättrad tillgång till information om kollektivavtalsvillkor och införande av ett entreprenörsansvar ska redovisas senast den 31 mars 2015.

Genom lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, som trädde i kraft den 1 augusti 2013, infördes ett subsidiärt ansvar för uppdragsgivare och uppdragsgivare i tidigare led i förhållande till arbetsgivaren (underentreprenören) i vissa särskilda situationer (prop. 2012/13:125, bet. 2012/13:SfU8). Bakgrunden till lagen är Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas någonstans olagligt.

Det internationella samarbetet mot skatteflykt har fått förnyad kraft efter finanskrisen, och ambitionerna på detta område har höjts. Ett uttryck för detta är den allt bredare uppslutningen om kravet på en fullständig öppenhet i samarbetet om skattefrågor. Sverige deltar aktivt i det internationella arbetet med att motverka skatteflykt och aggressiv skatteplanering, både i arbetsgrupper inom FN, OECD och EU. OECD:s arbetsgrupp för skatter och utveckling tittar t.ex. på frågan om land-för-land-rapportering inom ramen för sitt bredare arbete med att främja transparens i multinationella företags rapportering av finansiell information. I OECD:s BEPS-projekt (Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting) diskuteras även närliggande frågor. Sverige stöder det arbete som bedrivs på global nivå och anser att det ska vara vägledande.

EU:s finansministrar betonade i sitt bidrag till G20:s finansministrars möte den 14 mars 2009 behovet av att skydda det finansiella systemet mot otillräckligt reglerade jurisdiktioner där det saknas öppenhet och samarbete samt efterlyste ett sanktionspaket. Vid G20:s toppmöte i London den 2 april 2009 kom stats- och regeringscheferna överens om att ingripa mot icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner, t.ex. skatteparadis, och förklarade att de var beredda att tillgripa sanktioner för att skydda sina offentliga finanser och finanssystem samt att

banksekretessens tidevarv var över. G20-länderna riktade i november 2012 en begäran till OECD om en rapport om arbetet mot skatteflykt inför det planerade G20-mötet i februari 2013. I rapporten redovisade OECD sitt arbete och åtog sig att snabbt och i samråd med alla intressenter på området ta fram en plan med konkreta åtgärder.

I juli 2013 presenterade OECD sin handlingsplan BEPS. Handlingsplanen innehåller 15 reformpunkter som olika arbetsgrupper inom OECD arbetar med att ta fram förslag på, för att motverka erodering av skattebaser och vinstförflyttning. Tillsammans med dessa punkter presenterades en ambitiös tidsplan som nu ligger till grund för ett intensivt arbete inom OECD. Sverige deltar aktivt i de olika arbetsgrupper som utför det konkreta arbetet. I samband med G20:s finansministermöte i Cairns den 20–21 september 2014 presenterades det hittills gjorda arbetet inom sju av åtgärdsområdena i enlighet med tidsplanen för arbetet. Arbetet inom samtliga åtgärdsområden kommer att fortsätta med den inriktning som beslutades av OECD.

BEPS-arbetet syftar bl.a. till internationella överenskommelser om skatte regler när det gäller hybridinstrument, ränteavdrag, CFC-regler (controlled foreign company) och skadliga skatteregimer. BEPS-arbetet syftar vidare till att stärka de internationella riktlinjerna för skatteavtalsmissbruk, fast driftställemissbruk och internprissättning. Bland annat diskuteras mer omfattande dokumentationsskyldighet som ger skattemyndigheterna tillräcklig information för en bra riskanalys och urval för internprissättningsrevision. BEPS-arbetet syftar också till transparens mellan länderna genom metoder för data-analys, tvingande rapporteringsskyldighet, (bl.a. diskuteras det om företag ska rapportera ”skatteupplägg” till Skatteverket när de genomförs), dokumentationsskyldighet vid internprissättning och tvistelösning.

Frågan om land-för-land-redovisning har tagits upp av OECD inom ramen för punkt 13 i handlingsplanen om BEPS. Ett utkast till en mall för land-för-land-redovisning publicerades den 31 januari 2014.

Det är viktigt att utvecklingsländerna som är särskilt drabbade av illegal kapital- och skatteflykt inkluderas i det internationella arbetet mot skatteflykt. Land-för-land-rapportering kan vara ett verktyg för att hjälpa utvecklingsländer med att upptäcka internationell skatteflykt, t.ex. genom att synliggöra att ett företag med omfattande verksamhet i ett land inte har betalat någon skatt där. Ett grundläggande problem för dessa länder är att de ofta har brister i skatteförvaltningen, och det är därför av stor vikt för dem att få tekniskt bistånd med att bygga upp kapaciteten i skatteförvaltningar för att säkerställa att skatteregler följs och att intäkter kommer staten till del. Skatteverket har betydande erfarenhet av internationellt samarbete och bedriver i samarbete med Sida för närvarande flera projekt i utvecklingsländer där man samarbetar med deras skatteförvaltningar. Sverige bidrar också inom ramen för det multilaterala utvecklingsarbetet genom Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna till att stödja låg- och medelinkomstländers kapacitet och regelverk inom detta område.

G20 uppmanade i samband med mötet i Brisbane i november 2014 de internationella organisationerna att gemensamt öka utvecklingsstaternas medverkan i BEPS-projektet och dess arbete mot en ny eller förändrad internationell standard på skatteområdet. Inom BEPS-projektet har en strategi utvecklats för att involvera utvecklingsländerna i projektet, eftersom deras medverkan är nödvändig om man ska nå globala skattestandarder av olika slag som är effektiva mot skatteflykt. Strategin innebär att utvecklingsländerna ska medverka direkt i arbetsgrupper, att det bildats fem regionala center för koordinering av en strukturerad dialog med lagstiftare och skatteadministrationer och att länderna får stöd inför och i samband med genomförandet av BEPS.

Den amerikanska lagstiftningen Foreign Account Tax Compliance Act (Fatca) har påverkat utvecklingen när det gäller informationsutbyte på skatteområdet. Fatca ålägger finansiella institut i hela världen att identifiera amerikanska kontoinnehavare och rapportera tillgångar och kapitalinkomster på sådana konton till den amerikanska skattemyndigheten. Med anledning av att omfattande kritik riktats mot den amerikanska lagstiftningen upprättade Tyskland, Spanien, Frankrike, Italien och Storbritannien (G5) tillsammans med USA en modell för bilaterala avtal med USA om genomförande av Fatca. Modellen går ut på att finansinstituten rapporterar informationen till sin inhemska skattemyndighet som sedan automatiskt utbyter den med den amerikanska skattemyndigheten. I april 2013 meddelade G5 att de avser att sinsemellan utbyta information automatiskt, baserat på modellavtalet för Fatca, och bjöd in andra medlemsstater att delta, den s.k. G5-piloten. I samband med Ekofinrådets möte den 14 maj 2013 anslöt sig ytterligare tolv medlemsstater till samarbetet och bjöd in ytterligare medlemsstater samt länder utanför EU att delta. De anförde också att det bör arbetas fram en global standard för automatiskt informationsutbyte.

I februari 2014 publicerade OECD ett förslag till en gemensam rapporteringsstandard (Common Reporting Standard, CRS) för automatiskt informationsutbyte i fråga om finansiella tillgångar och inkomster. Det handlar om en modell för bilaterala och multilaterala avtal om sådant informationsutbyte. Den innebär en årlig automatisk rapportering om innehav av bankkonton och kapitalinkomster, ett förfarande för att identifiera skattebetalaren och hans eller hennes hemvist samt en beskrivning av finansiella institut som omfattas av rapporteringskravet. Fler än 65 länder har åtagit sig att följa den nya standarden. Den rättsliga grunden för utbyte av data är konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden, och idén bygger på avtalet med USA om Fatca. Den nya standarden kallas informellt Fatca (den globala versionen av Fatca).

Anslutningen till OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden ökar snabbt. För att inte de åtaganden om informationsutbyte som görs i avtalen ska förbli rena pappersprodukter genomför OECD:s globala forum för transparens och informationsutbyte på skatteområdet landrevisioner. I en första fas bedöms regleringen och i en andra fas tillämpningen. Avsikten är att

OECD:s globala standard för automatiskt informationsutbyte om finansiella tillgångar och inkomster ska övervakas och revideras av Global Forum.

EU-direktivet (2011/16/EU) om administrativt samarbete i fråga om beskattning innehåller långtgående skyldigheter för medlemsstaterna framför allt när det gäller att utföra utredningar för att få fram upplysningar som en annan medlemsstat begär. En anmodad medlemsstat har inte rätt att vägra att lämna upplysningar enbart därför att den inte har något eget intresse av informationen. Den anmodade myndigheten kan inte heller vägra att lämna upplysningar enbart på grund av att dessa innehas av en bank eller ett annat finansinstitut, en förvaltare eller en person som agerar i egenskap av ombud eller förvaltare, eller på grund av att upplysningarna rör ägarintressen i en person. Bestämmelserna har en utformning som överensstämmer med den internationellt accepterade standarden för informationsutbyte på skatteområdet.

Direktivet innehåller också obligatoriska bestämmelser om automatiskt informationsutbyte om styrelsearvoden, livförsäkringsprodukter som inte omfattas av andra unionsrättsakter om utbyte av upplysningar och andra liknande åtgärder, pensioner samt ägande av och inkomster från fast egendom. Skyldigheten för en medlemsstat att utbyta dessa upplysningar begränsas till sådana upplysningar som medlemsstaten har tillgängliga. Bestämmelserna om automatiskt informationsutbyte ska börja tillämpas i medlemsstaterna den 1 januari 2015.

Sedan kommissionen presenterade sitt förslag har flera reviderade förslag lagts fram som syftat till att ytterligare närma regleringen till OECD:s globala standard. Denna ska tas in i direktivet, och avvikelser ska endast förekomma där det är nödvändigt.

En politisk överenskommelse om direktivet slöts på Ekofin den 14 oktober 2014. Direktivet antogs vid Ekofinrådets möte den 9 december 2014.

Kommissionen har lagt fram ett förslag om ändring (KOM(2013) 348) i direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning. Förslaget utvidgar det automatiska utbytet till att omfatta tillgångar och kapitalinkomster på finansiella konton. Skyldigheten att utbyta information om de nya kategorierna av inkomster och kapital ska gälla oavsett om denna information finns tillgänglig eller inte. Vid ett möte i rådsarbetsgruppen i oktober 2013 framkom att det råder enighet om att förslaget kommer att behöva justeras för att överensstämma med den globala standard som OECD tagit fram.

Den 26 juni 2013 antogs ett nytt direktiv om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag (2013/34/EU). Direktivet innehåller bl.a. regler om rapportering av betalningar till regeringar från företag inom utvinningsindustrin. För att främja regeringars ansvarstagande och sund förvaltning kommer det nya redovisningsdirektivet att innehålla ett särskilt rapporteringskrav för företag som utvinner naturtillgångar. Bestämmelserna förväntas innebära att ett företag ska redovisa betalningar till regeringar, uppdelat på varje land som företaget bedriver verksamhet i och på betalningar för

specifika projekt, om betalningarna är av väsentlig betydelse för det mottagande landets regering.

En utredare har sett över hur det nya redovisningsdirektivet ska genomföras i Sverige (dir. 2012:126). I delbetänkandet Genomförande av EU:s nya redovisningsdirektiv (SOU 2014:22) redovisar utredaren resultatet av sina överväganden. Utredningen föreslår en ny lag om rapportering om vissa betalningar till myndigheter. Lagen innebär ett genomförande av de särskilda regler om sådan rapportering som det nya direktivet innehåller. Dessa bestämmelser syftar till en ökad öppenhet när det gäller betalningar som företag som är verk samma inom utvinningsindustrin och avverkningen av primärskog gör till myndigheter. Bestämmelserna innebär att dessa företag, i den mån de är ”stora företag” eller ”företag av allmänt intresse”, årligen måste offentliggöra rapporter över väsentliga betalningar som de har gjort till myndigheter i de länder där de är verksamma. Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 31 januari 2015.

Riksdagen har under senare år godkänt en rad avtal om informationsutbyte med andra länder. Sverige har sedan 2006 deltagit i ett samnordiskt projekt som syftar till att ingå avtal för att utbyta information med länder och jurisdiktioner som har en omfattande sekretess på skatteområdet. Projektet, som avslutades den 30 september 2014, har varit mycket framgångsrikt, och Sverige har ingått 44 informationsutbytesavtal. Avtalen omfattar det stora flertalet internationella finansiella center runt om i världen.

Sverige har som direkt följd av skatteavtal och informationsutbytesavtal hittills fått in mer än 3 miljarder kronor i skatt. Avtalen omfattar det stora flertalet internationella finansiella center runt om i världen, och Sverige har använt de nya avtalen vid 229 tillfällen med mycket goda resultat. Upptaxeringar och självrättelser har genererat ca 2 miljarder kronor i extra skatt sedan 2010. Från första januari till slutet av augusti 2014 gjorde 2 024 personer självrättelser, vilket är 425 personer fler än under samma period året dessförinnan. Avtalen ansluter nära till OECD:s modell för bilaterala avtal om informationsutbyte i skatteärenden och ger möjlighet att utbyta upplysningar i skatteärenden och möjlighet för representanter för myndigheter i det ena landet att närvara vid skatteutredningar i det andra landet. Arbetet med att träffa nya informationsutbytesavtal fortsätter.

När det gäller motionsförslaget om en översyn av punktskattesystemets utformning för att förhindra skattefusk vill utskottet påminna om att riksdagen under hösten 2013 beslutade om en rad åtgärder för att stävja skattefusket när punktskattepliktiga varor hanteras inom det s.k. uppskovsförfarandet (prop. 2013/14:10, bet. 2013/14:SkU8). Huvuddelen av förslagen trädde i kraft den 1 april 2014. Åtgärderna innebär bl.a. att det datoriserade transportkontrollsystemet (Excise Movement and Control System, EMCS) ska användas vid flyttningar av alkohol- och tobaksvaror inom landet samt vid flyttningar av energiprodukter i samband med import, att registrerade varumottagare ska anmäla ordinarie mottagningsplats för varor som flyttas under uppskovsförfa-

randet, och att bestämmelserna om ställande av säkerhet för godkända upplagshavare och registrerade varumottagare ändras i vissa avseenden. Skatteverket får vidare utökade möjligheter att kontrollera godkända upplagshavare. Det sker genom att det har införts en ny möjlighet till punktskattebesök i skatteupplag. Vissa kompletteringar görs av bestämmelserna om förfarandet i samband med beskattningen på grund av oegentligheter under en flyttning av punktskattepliktiga varor, vissa förtydliganden görs även av bestämmelserna om alkohol och tobak som förstörs under tillsyn av Skatteverket, och slutligen införs bestämmelser om hanteringen av punktskatt i samband med konkurs.

Utskottet kan konstatera att det pågår ett aktivt arbete på flera olika fronter som är inriktat på att komma till rätta med alla former av skattefusks och svartarbete. Med hänvisning till detta och eftersom utskottet inte heller i övrigt ser någon anledning att tillstyrka förslagen om olika åtgärder på detta område avstyrker utskottet de aktuella motionsyrkandena.

Certifierade kassaregister

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att återinföra ett generellt undantag för torg- och marknadshandeln från krav på kassaregister, om att kassaregisterlagens effekter för företag i kontanthandeln bör ses över och om att effekterna av det slojade undantaget för kassaregister för torg- och marknadshandeln ska ses över.

Bakgrund

Den som säljer varor eller tjänster mot kontant betalning måste sedan den 1 januari 2010 ha ett certifierat kassaregister. Till kontant betalning räknas även betalning med kontokort. Undantag gäller bl.a. för taxi, distans- och hemförsäljning, försäljning av varor eller tjänster mot betalning i automat och automatspel. Vidare är lagen inte tillämplig för den som endast i obetydlig omfattning säljer varor eller tjänster mot kontant betalning.

Av lagens förarbeten (prop. 2006/07:105) framgår att obetydlig omfattning avser två olika situationer. Den första situationen rör de allra minsta företagen med låg omsättning. Att företag med låg omsättning är undantagna från regleringen motiverades främst med att det ansågs tveksamt om de kostnader som krav på ett certifierat kassaregister för med sig skulle stå i rimlig proportion till den samhällsliga vinsten i form av förbättrad skattekontroll i fråga om de allra minsta företagen. Den andra situationen rör företag där kontant försäljning endast förekommer i rena undantagsfall.

Ett förtydligande gjordes i skatteförfarandelagen (2011:1244) som innebär att det fr.o.m. den 1 januari 2012 vid bedömningen av om det är fråga om försäljning i obetydlig omfattning särskilt ska beaktas om försäljningen normalt uppgår till eller kan antas komma att uppgå till sammanlagt högst fyra

prisbasbelopp under ett beskattningsår (prop. 2013/14:22, bet. 2013/14:SkU14).

Skatteverket får göra oannonserade kontrollbesök och får ta ut en kontrollavgift på 10 000 kronor om kassaregister saknas, inte uppfyller föreskrifternas krav eller inte är anmält i tid eller om uppgifterna i kassaregistret inte sparas, belopp inte slås in eller kunden inte får något kvitto. Om en ny överträdelse sker inom ett år är avgiften 20 000 kronor. Syftet med lagen är att skydda seriösa företagare inom kontanthandeln mot illojal konkurrens.

Det generella undantaget i skatteförfarandelagen från skyldigheten att använda kassaregister för torg- och marknadshandel slopades den 1 januari 2014 (prop. 2012/13:129, bet. 2012/13:SkU32). Samtidigt fick Skatteverket större möjlighet att i enskilda fall bevilja undantag från olika skyldigheter som gäller kassaregister. Undantaget från skyldigheter som gäller kassaregister utvidgades till att avse även andra orsaker än tekniska då en viss skyldighet kan anses vara oskälig.

I samband med utvidgningen till torg- och marknadshandel anförde regeringen att det underlag som Skatteverket presenterat tyder på att lagstiftningen om kassaregister har varit framgångsrik och att fler företag konkurrerar på lika villkor. Sedan lagstiftningen infördes har kritik riktats mot undantaget för torg- och marknadshandeln, vilket inkluderar undantag för s.k. tillfällig handel. Synpunkterna kan sammanfattas med att undantaget snedvrider konkurrensen och missgynnat den fasta handeln som omfattas av kravet på kassaregister. Kritiken avsåg även att de särskilda befogenheterna vid kontrollbesök (kundräkningar, kvittokontroller, kassainventeringar och provköp) endast gäller företag som omfattas eller som kan antas omfattas av lagstiftningen om kassaregister. Den tekniska utvecklingen medför att det inte längre är orimligt att även torg- och marknadshandlare omfattas av kravet på kassaregister.

Motionerna

I motion 2014/15:573 av Kerstin Lundgren (C) anfördes att torghandel och ambulerande handel bör undantas från kravet på kassaregister. Eftersom avsikten med lagstiftningen var att skapa rättvisa villkor och inte att driva bort företagare som säljer på torg och marknader bör lagen förtydligas. Det bör göras genom ett generellt undantag från kravet på kassaregister med koppling till torg- och marknadshandel tills erforderlig och säker utrustning finns att tillgå inom en rimlig prisbild så som angavs i förarbetena till lagen.

I motion 2014/15:1323 av Betty Malmberg och Finn Bengtsson (båda M) sägs att det självklart är viktigt att jobba vidare för att stoppa illojal konkurrens och svarta pengar. Torg- och marknadshandeln har samtidigt ett kulturellt värde och är en naturlig mötesplats och en uppskattad del av stadsbilden. Därför är det enligt motionärerna viktigt att följa upp effekterna av de nya regleringar som har kommit på plats.

I motion 2014/15:2880 av Finn Bengtsson m.fl. (M) föreslås att kassaregisterlagens effekter för företag i kontanthandeln ses över.

Utskottets ställningstagande

All form av torg- och marknadshandel bör även i fortsättningen ha goda möjligheter att bedriva sin verksamhet, och utskottet anser att förutsättningarna för en sådan utveckling är mycket goda. Utskottet anser att det är viktigt att företag konkurrerar på lika villkor och att torg- och marknadshandeln därför inte bör omfattas av ett generellt undantag från skyldigheten att använda kassaregister. Skatteverket har fått utökade möjligheter att i enskilda fall besluta om undantag från olika skyldigheter som gäller kassaregister.

Utskottet förutsätter att regeringen även utan tillkännagivande från riksdagen noga följer kassaregisterlagens effekter för torg- och marknadshandeln och för kontanthandeln i stort.

Utskottet avstyrker motionerna.

Månadsuppgift

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att regeringen ska återkomma med ett förslag om månadsrapportering av löner och skatter. Jämför reservation 3 (V).

Bakgrund

Månadsuppgiftsutredningen har i betänkandet Månadsuppgifter – snabbt och enkelt (SOU 2011:40) föreslagit att en uppgift om utgiven ersättning och för-måner som utgör intäkter i inkomstslaget tjänst ska lämnas varje månad och att den årliga kontrolluppgiften för intäkter i inkomstslaget tjänst tas bort. Månadsuppgiften ska innehålla samma uppgifter som de som enligt nu gällande regler lämnas i den årliga kontrolluppgiften för intäkter i inkomstslaget tjänst. Månadsuppgiften ska dessutom innehålla en uppgift om huruvida det ingår sjuklön eller kompletterande ersättningar i samband med sjukdom eller föräldraledighet i den utgivna ersättningen. Om ersättningen avser annan tid än den aktuella månaden ska uppgiftslämnaren ange detta och vilken period ersättningen avser. Anledningen till att nya uppgifter ska lämnas är att Försäkringskassan behöver dessa i sin ärendehantering. De uppgifter som lämnats av en uppgiftslämnare under en månad kommer att ligga till grund för skattedeklarationen. Vid det elektroniska deklarationsförfarandet ska Skatteverkets e-tjänst summera de uppgifter som har lämnats av en viss arbets-givare/uppgiftslämnare. Summan av dessa uppgifter ska anges i den elektro-niska skattedeklarationen. Skatteverket för sedan över underlaget till skatte-deklarationen till uppgiftslämnaren som ska skriva under deklarationen. På detta sätt försvinner en del av uppgiftslämnarnas arbete med att fylla i skatte-deklarationerna. Detta gäller för dem som väljer att deklarerat elektroniskt.

Risken för felaktigt deklarerade belopp till följd av summerings- och beräkningsfel minskar också. Detta kommer enligt utredningen att innebära minskade kostnader för såväl arbetsgivare som Skatteverket.

Riksdagen riktade den 23 januari 2013 ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med ett förslag om månadsuppgifter om anställdas löner och skatter med ikraftträdande den 1 januari 2014 (bet. 2012/13:SkU14).

I en interpellationsdebatt den 14 oktober 2013 (ip. 2013/14:38) om månadsredovisning som metod för att stoppa skattefusk anförde finansminister Anders Borg (M) bl.a. följande:

Regeringen har, bl.a. mot bakgrund av remissinstansernas synpunkter, funnit att det inte är lämpligt att införa regler om månadsvisa kontrolluppgifter baserade på det föreliggande förslaget från Månadsuppgiftsutredningen. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med anledning av riksdagens tillkännagivande. Jag vill inte föregripa den redovisningen.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen föreslår i sitt slutbetänkande SOU 2015:21 Mer trygghet och bättre försäkring i stället för tidigare komplicerade förslag till månadsuppgifter att arbetsgivare varje månad ska rapportera e-inkomst för anställda enligt kontantprincipen, företrädesvis genom digital överföring från lönesystem.

Motionen

I partimotion 2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2 anfördes att om inbetalningar av skatter och avgifter kopplas till enskilda individer försvåras fusk och ohederlig hantering. I betänkandet Månadsuppgifter – snabbt och enkelt (SOU 2011:40) presenteras ett förslag med innebörden att arbetsgivare ska redovisa utbetalningar och skatteavdrag per individ och månad. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om individuell inbetalning av skatter och avgifter.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen riktade den 23 januari 2013 ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med ett förslag om månadsuppgifter om anställdas löner och skatter. Utskottet förväntar sig att regeringen återkommer med ett förslag i enlighet med riksdagens tillkännagivande och finner inte någon anledning att göra något ytterligare uttalande i frågan.

Utskottet avstyrker motionsförslaget.

Deklarationen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att öka sekretessen i skatteverkets beskattningsverksamhet.

Bakgrund

En inkomstdeklaration som lämnas in till Skatteverket är en allmän handling enligt tryckfrihetsförordningen. En allmän handling kan vara antingen offentlig eller hemlig. En allmän handling får inte lämnas ut om den är hemlig enligt någon sekretessbestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Enligt 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess för uppgifter som avser enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden i myndigheters verksamhet som avser bestämmande av skatt eller som avser taxering eller i övrigt fastställande av underlag för bestämmande av skatt. Sekretessen är absolut, och det krävs inte någon bedömning av om ett utlämnande medför skada eller men för den skattskyldige.

Sekretess gäller som huvudregel enligt 27 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen inte ett beslut genom vilket skatt eller pensionsgrundande inkomst bestäms eller underlag för bestämmande av skatt fastställs. Skatteverkets skattebeslut ska innehålla en uppgift om fastställd och beskattningsbar inkomst, inkomst av kapital, storleken på skatter och avgifter och gjorda skattereduktioner.

En inkomstdeklaration är alltså hemlig hos Skatteverket och får inte lämnas ut. Skatteverkets beskattningsbeslut är däremot som regel offentligt. Det betyder att uppgifter i ett slutskattebesked kan lämnas ut.

Motionen

I motion 2014/15:1577 av Mathias Sundin m.fl. (FP) anfördes att offentlighetsprincipen är avgörande för granskningen av den offentliga makten i Sverige. Offentlighetsprincipen innebär emellertid inte att en privatpersons liv ska vara offentligt. I dag kan man enkelt ta del av privatpersoners ekonomiska situation genom att granska deras inkomstdeklarationer. Motionären anser att det inte finns någon anledning att sådan information ska vara offentlig, utan det bör vara upp till den skattskyldige att bestämma om han eller hon vill dela med sig av informationen. Undantag bör göras för en del myndighetspersoner, politiker och andra som tillhör den offentliga makten.

Utskottets ställningstagande

Som framgår råder absolut sekretess hos Skatteverket för en skattskyldigs inkomstdeklaration. Inkomstdeklarationen lämnas alltså inte ut. Däremot blir vissa uppgifter som framgår av Skatteverkets slutskattebesked offentliga. Det

innebär att den som vill, med hjälp av ett namn och personnummer, kan få reda på t.ex. en persons inkomster.

Utskottet anser inte att uppgifter i Skatteverkets beskattningsbeslut bör sekretessbeläggas och avstyrker motionen.

F-skatt och näringsverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om ändrade regler för F-skatt och näringsverksamhet.

Jämför reservationerna 4 (V) och 5 (M, C, FP, KD).

Bakgrund

Näringsverksamhet

Med näringsverksamhet avses enligt 13 kap. 1 § inkomstskattelagen förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt. Med yrkesmässigt menas att verksamheten bedrivs varaktigt och med vinstsyfte. Verksamheten ska således kännetecknas av varaktighet, vinstsyfte och självständighet. Vid bedömningen av om en uppdragstagares verksamhet bedrivs självständigt ska det särskilt beaktas vad som avtalats med uppdragsgivaren, i vilken omfattning uppdragstagaren är beroende av uppdragsgivaren och i vilken omfattning uppdragstagaren är inordnad i uppdragsgivarens verksamhet.

Den uttryckliga bestämmelsen om hur bedömningen av en verksamhets självständighet ska göras infördes den 1 januari 2009 och syftar till att göra det möjligt för fler att få F-skatt (prop. 2008/09:62, bet. 2008/09:SkU18).

I praxis har den s.k. avbyttardomen (RÅ 2001 ref. 25) lett till att fler sökande anses bedriva näringsverksamhet. Rättsfallet rörde frågan om huruvida verksamhet som avbytare inom jordbruket kunde anses tillräckligt självständigt bedriven för att ses som näringsverksamhet. Domen tar inte enbart fasta på de omständigheter som finns när det gäller avbyttarverksamhet utan beskriver i huvuddrag problematik och praxis vid gränsdragningen mellan näringsverksamhet och tjänst. Domen bidrog till att man lämnade synen att vissa yrkeskategorier alltid anses som arbetstagare. Hur verksamheten faktiskt bedrivs har i stället fått en mer avgörande betydelse vid bedömningen av om näringsverksamhet bedrivs eller inte.

Skatteverket har i ett ställningstagande (Skatteverket 2008-12-11, dnr 131 751308-08/111) förtydligt hur en ansökan om F-skatt bör bedömas efter de förändringar som genomfördes den 1 januari 2009 i syfte att göra det möjligt för fler att få F-skatt. I ställningstagandet klargörs att exempelvis följande kategorier kan anses bedriva näringsverksamhet:

- Den som hyr ut sig själv för kortare uppdrag (kortare än två månader) till flera olika uppdragsgivare i syfte att ersätta ordinarie anställda till följd av tillfälliga behov av arbetskraft, t.ex. på grund av sjukfrånvaro eller arbetstopp, kan anses bedriva näringsverksamhet förutsatt att det framgår att det är uppdragstagarens avsikt att bedriva uthyrningsverksamheten som näringsverksamhet. Detta gäller även om förmedlingen av uppdragstagaren sker via ett bemanningsföretag.
- En säljare som arbetar på provisionsbasis och som har sitt tjänsteställe i bostaden eller i egen lokal kan anses bedriva näringsverksamhet eftersom han eller hon inte är inordnad i verksamheten.
- Dagbarnvårdare som tar hand om andras barn (regelmässigt tre barn eller fler) kan anses uppfylla kraven på näringsverksamhet om tillsynen sker i egen regi.
- Konsulter, t.ex. ekonomi- eller it-konsulter, som påbörjar sin näringsverksamhet med bara enstaka kunder och där den tidigare arbetsgivaren är en av kunderna kan anses bedriva näringsverksamhet förutsatt att det handlar om avgränsade uppdrag.
- Arbete som styrelseledamot, som inte är hänförligt till eget eller närståendes ägande i bolaget, bör kunna utgöra näringsverksamhet, antingen som ett led i en bedriven konsultverksamhet eller som egen verksamhetsgren om det fortlöpande finns minst tre sådana uppdrag.

Däremot kan, enligt Skatteverkets ställningstagande, även efter förändringen den 1 januari 2009 följande verksamheter inte anses uppfylla kraven på näringsverksamhet:

- En verksamhet som bygger på att man hyr ut sig själv för längre uppdrag i syfte att ersätta ordinarie anställda kan normalt inte anses uppfylla kraven för näringsverksamhet även om parterna kommit överens om att uppdragstagaren ska utföra arbetet som näringsidkare. Det kan exempelvis gälla lärarvikarier, vikarierande sjukvårdspersonal eller chaufförer som ställer sin arbetskraft till förfogande till en och samma uppdragsgivare för en längre tid (två månader eller mer).
- En verksamhet som bygger på att man hyr ut sig själv för kortare uppdrag räknas inte som näringsverksamhet om det sker till endast enstaka uppdragsgivare.
- En barnflicka eller au pair som arbetar åt en familj och utför merparten av arbetet i familjens bostad kan inte anses bedriva näringsverksamhet.

I de fall där det klart framgår att uppdragstagaren är beroende av uppdragsgivaren och inordnad i uppdragsgivarens verksamhet på liknande sätt som uppdragsgivarens ordinarie personal, kan kravet på näringsverksamhet inte anses vara uppfyllt trots att partsviljan ger uttryck för att den beskrivna verksamheten ska utgöra näringsverksamhet.

Våren 2012 anförde riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen att det finns skäl att göra en förutsättningslös utvärdering av effekten av det förändrade näringsbegreppet. När fler får möjlighet att vara näringsidkare behöver konsekvensen för skatteuppbörden belysas. Effekterna på arbetsmarknaden, arbetstagarens ställning och företagandets villkor bör också ingå i en sådan utvärdering. Utvärderingen bör bedrivas skyndsamt (bet. 2011/12: SkU17).

Skatteverket lämnade den 10 oktober 2013 (dnr 131-165148-13/113) en rapport till regeringen om effekterna av det förändrade näringsbegreppet. I rapporten anføres bl.a. följande:

Av utvärderingen har framkommit att Skatteverkets tillämpning av reglerna började förändras i en mindre restriktiv riktning flera år innan lagändringen genomfördes. En anledning till detta var ett antal domar som signalerade att näringsbegreppet tolkades väl snävt i vissa avseenden. Som en följd av dessa domar utfärdade Skatteverket tydligare riktlinjer som innebar att kraven för att få F-skatt sänktes. En grupp som efter detta lättare fick F-skattsedel var personer som endast hade en eller ett fåtal uppdragsgivare. Samtidigt förändrades Skatteverkets arbetssätt även på andra sätt. Ett exempel på detta var att ansökningsförfarandet blev enklare, dels genom att färre uppgifter behövde lämnas i ansökan, dels genom att det infördes möjligheter att lämna ansökan elektroniskt.

När lagändringen kom hade således näringsbegreppet utvidgats pga. ändrad praxis och en annan tillämpning av Skatteverket. Enligt Skatteverkets uppfattning medförde lagändringen i sig ytterligare en utvidgning, som dock i sammanhanget kan betraktas som liten. Det handlar om personer vars verksamhet kännetecknas av korttidsuppdrag, t.ex. personer som hyr ut sin egen arbetskraft vid semestrar, sjukskrivningar och arbetstoppar. Denna grupp nekades ofta F-skatt före lagändringen, men kom efter denna att innefattas i näringsbegreppet.

Sammanfattningsvis så skedde alltså ganska stora förändringar vid tilldelningen av F-skatt under åren före lagändringen. Förändringar som är att betrakta som en anpassning till den utveckling som skett inom näringslivet och på arbetsmarknaden, och som innebar att fler fick möjlighet att få F-skattsedel. När sedan lagändringen kom vidgades näringsbegreppet ytterligare, men i en omfattning som i sammanhanget kan betraktas som liten.

Godkännande för F-skatt

Skatteverket ska efter ansökan godkänna den som uppger sig bedriva eller ha för avsikt att bedriva näringsverksamhet i Sverige för F-skatt.

Detta gäller emellertid inte om

1. det finns skälig anledning att anta att näringsverksamhet varken bedrivs eller kommer att bedrivas
 2. ansökan bara grundar sig på en delägars intäkter från ett svenskt handelsbolag
 3. den sökande
- de senaste två åren har brutit mot villkor som har meddelats eller på annat sätt missbrukat ett godkännande för F-skatt och missbruket inte är obetydligt

- inte har redovisat eller betalat skatter eller avgifter i en utsträckning som inte är obetydlig
- inte har följt ett föreläggande att lämna inkomstdeklaration eller särskild uppgift eller har lämnat eller godkänt så bristfälliga uppgifter att de uppenbarligen inte kan läggas till grund för beskattning
- har näringsförbud
- är försatt i konkurs.

Om det finns särskilda skäl får beslut om godkännande för F-skatt fattas trots hindren under punkt 3.

Ett godkännande för F-skatt gäller tills vidare.

Motionerna

I partimotion 2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 anförs att det ska krävas mer än en uppdragsgivare för att godkännas för F-skatt. Motionärerna vill på så sätt värna arbetstagarbegreppet och arbetsrätten. Kravet på fler än en uppdragsgivare minskar risken för att arbetsgivare tvingar anställda att starta företag enbart i syfte att sänka sina arbetskraftskostnader.

Som ett försök att begränsa fusk bör enligt motionen ett tidsbegränsat godkännande av F-skatt införas. Tidsbegränsningen ska avse såväl obegränsat som begränsat skattskyldiga. Kretsen som omfattas bör begränsas till de uppdragstagare som understiger en viss summa i debiterad skatt (yrkande 4).

I motion 2014/15:2479 av Eva Lohman (M) föreslås ett krav på F-skattsedel för utländska företag inom bärbranschen. Ytterligare en väg för att förbättra situationen inom bärnäringsvare vore enligt motionen att införa en certifiering för företag vars bär är plockade och införskaffade på ett rättvist sätt.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen tillkännagav våren 2012 för regeringen att det finns skäl att göra en förutsättningslös utvärdering av effekten av det förändrade näringsbegreppet, och Skatteverket har sedan på uppdrag av regeringen redovisat en uppföljning. Av rapporten framgår bl.a. att lagändringen i sig medfört att näringsbegreppet utvidgats i mycket liten omfattning och att effekterna på skatteuppbörden, skattefelet, arbetstagarernas ställning, företagandets villkor och arbetsmarknaden varit små. I utvärderingen redovisas också att det finns en tendens inom näringslivet och på arbetsmarknaden att företag i högre grad ger uppdrag till personer med F-skatt i stället för att låta anställda utföra arbetet, och att denna utveckling i förlängningen kan få mätbara konsekvenser för uppbördseffektiviteten. Utvecklingen påverkar arbetsmarknaden med både positiva och negativa effekter.

Motionärernas förslag att det ska krävas mer än en uppdragsgivare är inriktat på att minska risken för att arbetsgivare tvingar anställda att starta företag enbart för att sänka sina arbetskostnader. Ett enhälligt skatteutskott har oroats av utvecklingen och beslutat att regeringen måste se över effekterna av det nya

systemet för F-skatt inte bara ur ett arbetsmarknadsperspektiv utan också ur ett skatteuppbörds perspektiv. Effekterna på arbetsmarknaden, arbetstagarens ställning och företagandets villkor bör också ingå i en sådan utvärdering. Utskottet anser att det tidigare systemet med att se på antalet uppdragsgivare i de flesta fall är ett ganska bra mått på det som i lagstiftningen kallas ”beroende av uppdragsgivaren” och ”inordning i dennes verksamhet”. Antalet uppdragsgivare bör därför åter ha betydelse när Skatteverket bedömer om en person ska betraktas som självständig företagare eller anställd. För nya företagare bör det finnas en möjlighet för Skatteverket att ge F-skatt för en begränsad tid.

Regeringen har ännu inte slutbehandlat riksdagens tillkännagivande våren 2012 om en utvärdering av effekten av det förändrade näringsbegreppet. Det finns därför inte någon anledning för utskottet att föreslå riksdagen att nu, som motionärerna föreslår, rikta ett nytt tillkännagivande till regeringen i dessa frågor.

Utländska företag och privatpersoner som är verksamma i Sverige kan i dag ansöka om och godkännas för svensk F-skatt. En översyn av F-skatten bör därför lösa frågan om registrering av utländska företag, genom t.ex. obligatorisk svensk F-skattsedel eller på annat sätt.

När det gäller bärplockarna har en rad åtgärder vidtagits för att förbättra deras situation. Våren 2011 antog Migrationsverket nya riktlinjer för arbetsstillstånd för bärplockare från länder utanför EU. Enligt myndigheten skulle bärplockare garanteras lön oavsett tillgången på bär. Krav ställdes också på att utländska bemanningsföretag skulle registrera en filial i Sverige för att arbetare, myndigheter och andra skulle ha möjlighet att få tag i en kontaktperson hos arbetsgivaren. Migrationsverket beslutade även att ensidigt tillämpa villkoren i Kommunals kollektivavtal för bemanningsbranschen för att bevilja arbetstillstånd för bärplockare. Detta avtal stipulerade en garanterad lön på ungefär 18 000 kronor i månaden, från vilken arbetarnas kostnader för resa, visum, uppehälle och logi drogs av. Utskottet bedömer att ett krav på F-skatt för utländska bärföretag inte är lösningen för att förbättra situationen för bärplockare.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna.

Rättssäkerhet i skatteförfarandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att riksdagen ska rikta olika tillkännagivanden till regeringen om rättssäkerheten i skatteförfarandet.

Bakgrund

Inriktningen av skattepolitiken

Riksdagen antog våren 2008 riktlinjer för skattepolitiken i form av ett antal hållpunkter och ett antal krav (prop. 2007/08:100 avsnitt 5.3, bet. 2007/08:FiU20). Genom fem hållpunkter inriktas skattepolitiken på att stödja de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik som exempelvis en varaktigt högre sysselsättning och en högre generell och rättvist fördelad välfärd. Dessa hållpunkter är

- goda förutsättningar för varaktig hög sysselsättning
- goda villkor för företagande och investeringar
- generell och rättvist fördelad välfärd
- effektiva ekonomiska styrmedel
- ett legitimt och rättvist skattesystem.

Därutöver utformas skattepolitiken så att den tillgodoser fem krav som ställs på de svenska skattereglerna i en alltmer globaliserad värld. Dessa krav är

- hållbara offentliga finanser
- generella och tydliga regler
- hållbara regler i förhållande till EU
- beskattning i nära anslutning till inkomstfallet
- förenkling av regler för ökad effektivitet.

Sedan 2008 redovisar regeringen i budgetpropositionen och i en skrivelse om skatteutgifter hur förändringar av skattesystemet förhåller sig till dessa hållpunkter och krav. I budgetpropositionen för 2015 saknades motsvarande redovisning.

Målet för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (prop. 2014/15:1)

Målet för utgiftsområdet är att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt motverka brottslighet. Myndigheterna inom utgiftsområdet ska underlätta för medborgare och företag att göra rätt för sig. Medborgare och företag som kommer i kontakt med myndigheterna ska få en enhetlig behandling, och

de ska känna förtroende för rättssäkerheten i regelsystemen. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter och villkor vid kontakter med myndigheterna.

Skatteverkets regleringsbrev för 2015

Mål skatt

De eftersträvade skatte- och avgiftsintäkterna ska säkerställas rättssäkert och på ett för samhället ekonomiskt effektivt sätt samt på ett sätt som är kostnads-effektivt och enkelt för medborgare och företag. Brottslighet inom skatteområdet ska förebyggas och bekämpas. Medborgare och företag ska ha förtroende för Skatteverkets verksamhet. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter och villkor vid kontakter med myndigheten.

Åtterrapporering

Skatteverket ska göra en bedömning av resultatutvecklingen med utgångspunkt i verksamhetens mål och prestationer.

Tredjemansrevision

Tredjemansrevision är den möjlighet som Skatteverket har att självständigt samla in uppgifter som ska användas för kontroll av någon annan än den som revideras. Denna kontrollmöjlighet har funnits i Sverige sedan 1955 men har både ändrat form och varit tillfälligt borttagen, men sedan den 1 november 1997 finns åter denna möjlighet för Skatteverket.

Utredningen om rättssäkerhet i skatteförfarandet (2012:Fi02)

Utredningen föreslår i betänkandet Förbudet mot dubbla förfaranden och andra rättssäkerhetsfrågor i skatteförfarandet (SOU 2013:62) att termerna tredjemansföreläggande och tredjemansrevision definieras i lag. Att generella tredjemanskontroller är tillåtna föreslås framgå uttryckligen av lagtexten. Beslut om sådana kontroller omgärdas dock av vissa krav. Den som tredjemanskontrollen avser ges möjlighet att begära att vissa uppgifter och handlingar undantas från att läggas till grund för beskattning eller tulltaxering. Vid revision ska den reviderande myndigheten inte få söka efter handlingar och uppgifter som inte omfattas av revisionsbeslutet. Utredningen föreslår att beslut om generella tredjemanskontroller även i fortsättningen ska fattas av Skatteverket och Tullverket.

Regeringen har aviserat att en proposition ska lämnas till riksdagen i juni 2015.

Motionen

I motion 2014/15:2788 av Johan Hedin (C) yrkande 1 anförs att i målen för skattepolitiken bör rättssäkerheten stärkas och riksdagen bör återta makten från regeringen och Skatteverket över beslut om beskattning. Motionären

anser att skattepolitiken även i fortsättningen bör följa den inriktning som riksdagen antog 2008 men att större tonvikt bör läggas vid att främja entreprenörskap och risktagande. Rättssäkerheten i skatteärenden bör stärkas för att öka skattesystemets legitimitet.

Motionären anför att det under det senaste decenniet har förekommit fall där det kan ifrågasättas om Skatteverket endast tillämpar lagen eller om verket försöker utöka lagstiftningen. Även om upprätthållandet av lagstiftningen faller på domstolar finns det anledning för regeringen att redovisa vilka åtgärder man avser att vidta för att stärka legalitetsprincipen i styrningen av Skatteverket (yrkande 2).

Motionären föreslår att kraven på en rättssäker tillämpning av lagstiftningen bör förtydligas i Skatteverkets regleringsbrev för 2015 och framåt både i form av mål och åiterrapporteringskrav (yrkande 3).

Enligt motionen bör man överväga att inrätta en oberoende rättssäkerhetschef hos Skatteverket med uppgift att företräda allmänna intressen i förhållande till verkets myndighetsutövning för att förbättra genomlysningen av rättssäkerhetsarbetet och öka förtroendet för Skatteverket (yrkande 4).

Motionären föreslår slutligen att tredjemansrevision inte bör beslutas av Skatteverket respektive Tullverket utan av en förvaltningsdomstol. Kravet bör vara att det finns en påtaglig risk för skatteundandragande i den grupp som kontrollen avser. Enskilda bör informeras om att uppgifterna samlas in om det inte finns särskilda skäl för att så inte sker, anför motionären (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Den inriktning av skattepolitiken som riksdagen antog 2008 betonar starkt goda villkor för företagande och investeringar och skattesystemets legitimitet och rättvisa. Utskottet anser att rättssäkerheten i skatteärenden är hög och att det svenska skattesystemet har hög legitimitet. Utskottet ser därför ingen anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen i dessa frågor.

Styrningen av Skatteverket är regeringens ansvar. Utskottet konstaterar att Skatteverkets regleringsbrev för 2015 bl.a. betonar att skatte- och avgiftsintäkterna ska säkerställas rättssäkert och på ett för samhället ekonomiskt effektivt sätt samt på ett sätt som är kostnadseffektivt och enkelt för medborgare och företag. Medborgare och företag ska ha förtroende för Skatteverkets verksamhet. Skatteverket ska åiterrapportera sin bedömning av resultatutvecklingen till regeringen med utgångspunkt i verksamhetens mål och prestationer. Utskottet anser att kraven på rättssäkerhet i skatteförfarandet är tydligt formulerade i regleringsbrevet.

När det gäller frågan om att inrätta en rättssäkerhetschef hos Skatteverket anser utskottet att det är upp till Skatteverket att organisera arbetet för att uppnå målen för verksamheten.

Utredningen om rättssäkerhet i skatteförfarandet (2012:Fi02) föreslår i betänkandet Förbudet mot dubbla förfaranden och andra rättssäkerhetsfrågor i

skatteförfarandet (SOU 2013:62) förändringar av reglerna för tredjemanskontroller. Utredningen föreslår bl.a. att beslut om generella tredjemanskontroller även i fortsättningen ska fattas av Skatteverket och Tullverket.

Regeringen har aviserat att en proposition ska lämnas till riksdagen i juni 2015.

Utskottet avstyrker motionen.

Personligt betalningsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen att regeringen snarast ska se över reglerna om företrädaransvar och om tillämpningen av bestämmelserna har blivit för hård och om bestämmelserna bör ändras för att öka rättssäkerheten och förutsägbarheten, förbättra villkoren för att starta, driva och utveckla företag och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas i onödan. Motionsförslag om att företrädaransvaret ska slopas eller att en särskild tidsfrist ska gälla innan ansvaret inträder avslås.

Jämför reservation 6 (S, MP, V).

Bakgrund

Personligt betalningsansvar

En företrädare för en juridisk person kan bli personligen ansvarig för i princip alla skatter och avgifter, inklusive ränta, som påförts den juridiska personens skattekonto. Det personliga ansvaret har sin grund i att

- skatteavdrag inte gjorts med rätt belopp
- skatt eller avgift inte har betalats
- oriktiga uppgifter har lämnats som har lett till att den juridiska personen har tillgodoräknats överskjutande ingående mervärdesskatt eller överskjutande punktskatt med ett för stort belopp eller att ingående mervärdesskatt eller punktskatt har betalats tillbaka med ett för högt belopp.

De juridiska personer som berörs är främst aktieföretag men även ekonomiska och ideella föreningar samt stiftelser, konkursbon och utländska juridiska personer som ska betala skatt i Sverige.

Företrädare är vanligtvis den eller de personer som sitter i styrelsen. Även den som utan att vara legal företrädare har haft ett bestämmande inflytande i den juridiska personen kan vara företrädare.

Om företaget inte kan betala skatt eller avgifter i sådan tid att beloppet har kommit in till Skatteverkets konto senast på förfallodagen och inte heller har beviljats anstånd med betalningen löper företrädaren risk för att personligen

bli betalningsansvarig för den juridiska personens skatteskulder. För ett personligt betalningsansvar krävs dock att företrädaren har agerat uppsåtligt eller grovt oaktsamt. En betalningsunderlåtelse anses aldrig uppsåtlig eller grovt oaktsam om det senast på förfallodagen vidtagits sådana åtgärder som krävs för att få till stånd en samlad avveckling av skulderna med hänsyn till samtliga borgenärens intressen. Sådana åtgärder kan vara en konkursansökan, en ansökan om företagsrekonstruktion eller en betalningsinställelse som följs av en ansökan om ackord eller konkurs.

Om det finns särskilda skäl kan företrädaren helt eller delvis befrias från betalningsskyldigheten.

Motionerna

I motion 2014/15:11 av Karin Nilsson (C) anförs att skatteförfarandelagens personliga betalningsansvar faktiskt innebär ett krav på nedläggning. Om inte företagaren har vidtagit avvecklingsåtgärder senast på skattens förfallodag övergår företagets skatteskuld till personligt betalningsansvar för företagaren. Det finns heller inga tydliga skäl till varför Skatteverket till skillnad mot andra borgenärer och fordringsägare ska ha förtur. I de fall då Skatteverket väljer att väcka talan om personligt betalningsansvar försätter det både det aktuella företaget och övriga borgenärer och fordringsägare i en besvärlig ekonomisk situation som kanske hade kunnat undvikas genom en avbetalningsplan eller kortare tidsfrist, anför motionären.

I motion 2014/15:528 av Christer Nylander (FP) anförs att företrädaransvaret inte ger företagaren någon tidsfrist att försöka rädda företaget. Detta är ett alldeles för hårt krav mot företrädaren och motverkar också det samhälleliga intresset att försöka rädda företag som ibland mycket hastigt och oförutsett hamnat i ekonomiska svårigheter. Motionären anser att företrädaren måste få en viss tid på sig att utreda det ekonomiska läget och se efter vilka möjligheter som finns för fortsatt verksamhet. Detta skulle kunna åstadkommas genom en utsträckning av tiden så att företrädaren inte drabbas av det personliga betalningsansvaret omedelbart vid skattens förfallotid utan först en eller två månader efter skattens förfallodag.

I motion 2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 8 föreslås att en utredning tillsätts för att se över det skatterättsliga företrädaransvaret i syfte att förbättra reglerna, öka förutsägbarheten och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas.

Enligt motion 2014/15:2788 av Johan Hedin (C) yrkande 10 bör företrädaransvaret slopas. Enligt motionen har företrädaransvaret utvecklats på ett sätt som undergräver principen om ett begränsat ansvar för företrädare i aktieföretag. Det försämrar de allmänna förutsättningarna för företagande.

I motion 2014/15:2983 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6 anförs att regeringen senast den 31 mars 2015 bör tillsätta en utredning om det skatterättsliga företrädaransvaret i syfte att förbättra reglerna, öka förutsägbarheten och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas.

Utskottets ställningstagande

Det skatterättsliga företrädaransvaret innebär att ett bolags företrädare riskerar att bli personligt betalningsansvarig för företagets skatteskulder om företaget inte betalar skatt eller avgifter senast på förfallodagen och företaget inte har fått anstånd med betalningen. För att ansvaret ska inträda krävs att företrädaren har agerat uppsåtligt eller grovt oaktsamt. Företrädaren anses aldrig ha agerat uppsåtligt eller grovt oaktsamt om han eller hon senast på skattens förfallodag vidtagits sådana åtgärder som krävs för att få till stånd en samlad avveckling av skulderna med hänsyn till samtliga borgenärens intressen. Även möjligheten till hel eller delvis befrielse från ansvar tillämpas mycket restriktivt. Som bestämmelsernas är utformade finns det en risk för att alltför hårda krav drabbar företagaren, t.ex. vid oförutsedda händelser som medför ekonomiska svårigheter, och att livskraftiga företag avvecklas därför att företrädaren vill undgå att bli personligt betalningsansvarig.

Skattesystemet ska gynna ett gott företagsklimat. Utskottet anser det finns anledning att snarast se över reglerna om företrädaransvar och om tillämpningen av bestämmelserna har blivit för hård och om bestämmelserna bör ändras för att öka rättssäkerheten och förutsägbarheten, förbättra villkoren för att starta, driva och utveckla företag och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas i onödan.

Detta bör riksdagen med bifall till motion 2014/15:2983 yrkande 6, delvis bifall till motion 2014/15:1850 yrkande 8, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsförslag avstyrks.

Ung Företagsamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om särskilda regler för näringsverksamhet som startat som UF-företag.

Bakgrund

Genom UF-utbildningar får ungdomar i gymnasieskolan möjlighet att under ett år driva egna företag och sälja verkliga varor och tjänster. Drygt 7 596 företag drivs under läsåret 2014/15 av ungefär 24 415 elever.

Eleverna driver UF-företagen under ett års tid. Först tar eleverna fram en affärsidé, gör marknadsundersökningar och skaffar startkapital genom försäljning av riskkapitaledlar. Sedan startar de verksamheterna – med produktion och tjänsteutveckling, marknadsföring, försäljning samt ekonomisk redovisning. Under året får eleverna träna sin förmåga att samarbeta, lösa problem, fatta beslut och ta ansvar för sitt handlande. Vid verksamhetsårets slut upprättar UF-företaget en årsredovisning, och UF-företaget avvecklas. Det lånade kapitalet återbetalas tillsammans med eventuell utdelning.

Motionen

I motion 2014/15:378 av Hanif Bali (M) yrkande 2 anförs att UF-företag drivs under ett särskilt regelverk som bl.a. innebär att eleverna inte får F-skattsedel och måste avveckla företaget efter verksamhetsårets slut. Det sänder fel signal till morgondagens jobbskapare. Ungdomar som vill fortsätta driva sitt företag måste lättare kunna övergå till fortsatt företagande, t.ex. genom att kunna ansöka om F-skattsedel, argumenterar motionären.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller (se bet. 2013/14:SkU20) att ett undantag för affärsverksamheter som bedrivs i utbildningssyfte kan framstå som en enkel och välmotiverad åtgärd men innebär enligt utskottets mening att skattelagstiftningen tillförs ytterligare en gränsdragning som ska hanteras av Skatteverket och de skattskyldiga som har kontakt med de undantagna verksamheterna. Utskottet anser inte att det finns tillräckliga skäl att tillföra skattereglerna ett undantag av denna karaktär och avstyrker därför motionen.

Frivillig inbetalning av skatt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om en möjlighet att frivilligt göra extra skatteinbetalningar.

Allmänna arvsfonden

Allmänna arvsfonden bildades 1928 när riksdagen beslutade att avskaffa arvsrätten för kusiner och avlägsnare släktingar. Allmänna arvsfonden har till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Stöd ur fonden ska i första hand lämnas till verksamhet som är nyskapande och utvecklande. Sådant stöd får också, om det bedöms som särskilt angeläget, lämnas till anläggningar, lokaler och utrustning.

Arvsfonden har bl.a. finansierat föregångarna till barnbidraget, den allmänna förskolan, studiestödet, barnavårdscentralerna och mödravårdscentralerna. Därefter tog staten, kommunerna och landstingen över ansvaret. Även Bris, Elevombudsmannen, färdtjänsten och personlig assistans är exempel på verksamheter som startade som arvsfondsprojekt.

Om en person avlider utan att efterlämna make/maka eller närmare släktingar än kusiner blir arvsfonden arvinge. Förutsättningen är att den avlidne inte har testamenterat till någon annan. Allmänna arvsfonden kan även få egendom genom gåvor, testamenten eller förmånstagarförordnanden i försäkringsavtal.

Under 2013 fick Allmänna arvsfonden in 559 miljoner kronor netto. En tiondel av de medel som betalas in under ett år läggs till fonden. Resten får delas ut till olika projekt tillsammans med årets direktavkastning.

Motionerna

I motion 2014/15:113 av Jenny Petersson (M) anförs att regeringen bör se över möjligheten att öppna för människor att göra frivilliga skatteinbetalningar.

I motion 2014/15:144 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M) föreslås att staten ska inrätta ett särskilt konto för ”frivillig värnskatt”. På kontot kan den som anser sig ha pengar över och som vill att den offentligfinansierade delen av välfärden ska få mer resurser ge sitt frivilliga bidrag. Den som är emot jobb-skatteavdraget kan frivilligt sätta in ett belopp motsvarande avdraget. Pengar som sätts in på kontot går oavkortat till satsningar inom den offentligfinansierade välfärden, främst skola, vård och omsorg, föreslår motionären.

I motion 2014/15:2390 av Aron Modig (KD) sägs att det rimligtvis går att kombinera fortsatta skattesänkningar på arbete, utbildning och företagande med att erbjuda möjligheten för de människor som så vill att betala in extra pengar till det offentliga. Det bör utredas hur en sådan frivillig skatt kan införas så att kändisar och välbärgade människor enklare kan handla utifrån sina samveten, anför motionären.

Utskottets ställningstagande

De principer som gäller för uttag av skatt till staten och kommunerna lämnar i dag inte något utrymme för den enskilde att själv bestämma hur mycket skatt som ska betalas eller att frivilligt betala in extra skatt.

Utskottet är inte berett att tillstyrka förslagen om frivilliga skatteinbetalningar utan vill i stället peka på möjligheten att lämna bidrag till Allmänna arvsfonden. Många av de förmåner som i dag ges i kommunal eller statlig regi har startat som arvsfondsprojekt.

Därmed avstyrker utskottet de aktuella motionsförslagen.

Synliga skatter och avgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att de skatter och avgifter som betalas för en person ska redovisas i löne- och skattebesked, om att företag ska synliggöra moms och punktskatter i prisuppgifter, om att Skatteverket ska redovisa vad skatten används till och slutligen om att källskattesystemet ska ses över.

Motionerna

I motion 2014/15:115 av Jenny Petersson och Ida Drougge (båda M) anförs att regeringen bör se över om och i vilken utsträckning det skulle öka arbetsgivarnas administrativa börda att skriva ut bruttolönen innan både de indirekta och de direkta skatterna är dragna på lönespecifikationen.

I motion 2014/15:173 av Johanna Jönsson (C) sägs att källskattesystemet innebär att de flesta svenskar inte tydligt ser de skatter de betalar varje månad. I stället för att den som är skattskyldig betalar sin skatt betalas denna av arbetsgivaren. Ett sätt att synliggöra skatterna kunde vara att ändra på systemet för hur skatterna för arbetstagare betalas in. Varje svensk har redan ett skattekonto. Det skulle därför vara möjligt att överföra betalningsansvaret för skatterna från löneutbetalaren till den skattskyldige, framhåller motionären.

Enligt motion 2014/15:186 av Jonas Jacobsson Gjörtlér (M) kan ökad konsumentupplysning genom öppenhet och transparens i systemen medföra ökad förståelse för hur vårt samhälle fungerar och är utformat. Dolda skatter minskar insikten om vad man faktiskt betalar till staten varje gång man handlar. Att i butiker synliggöra och redovisa hur momssatsen ser ut ökar transparensen och medvetenheten hos konsumenterna. Därför bör även en prisuppgift exklusive moms tydligt framgå i prisinformationen till konsumenterna.

I motion 2014/15:294 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1 sägs att alldeles för få svenska löntagare är medvetna om att skattetrycket i Sverige har minskat genom jobbskatteavdraget. Detta vill motionären ändra på genom att införa en direkt anvisning till jobbskatteavdraget på löntagarnas lönespecifikationer. På samma sätt bör det enligt motionären göras anvisningar på löntagarnas lönespecifikationer i de fall kommuner och landsting sänker eller höjer kommunalskatten. Arbetsgivare bör slutligen uppmuntras att redovisa sociala avgifter på löntagarnas lönespecifikationer (yrkande 2).

I motion 2014/15:576 av Erik Andersson (M) anförs att konsumenten inte får uppgift om vilka punktskatter man betalar på exempelvis alkohol och bensin. Regeringen bör som ett första steg i att synliggöra för medborgarna vilka skatter de betalar se över hur man kan göra det möjligt för en köpare av en produkt belagd med punktskatt att se punktskattens del av priset.

I motion 2014/15:634 av Lisbeth Sundén Andersson (M) anförs att arbetstagarna behöver få en ökad insikt i och medvetenhet om vad deras arbete

faktiskt kostar arbetsgivaren. Lönebeskeden bör ha en specifikation över alla skatter och avgifter som är förknippade med en löneutbetalning. Det bör enligt motionen gälla alla arbetsgivare som betalar ut löner och ersättningar för utfört arbete.

I motion 2014/15:1619 av Mikael Oscarsson (KD) föreslås att arbetsgivaravgifterna anges på lönebeskedet för att tydliggöra för den enskilda löntagaren hur mycket skatt och sociala avgifter han eller hon betalar in. Uppgifterna bör omfatta såväl de lagstadgade avgifterna som de avgifter som avtalats med de fackliga organisationerna, s.k. avtalsförsäkringar och avtalspensioner. Vissa arbetsgivare inom både den privata och offentliga sektorn redovisar detta redan i dag, men de flesta löntagare får inte denna information. Även det särskilda avdraget för förvärvsinkomster borde redovisas. Den offentliga sektorn bör enligt motionären föregå med gott exempel och snarast synliggöra skatter och avgifter på lönebeskedet.

I motion 2014/15:1927 av Teres Lindberg (S) sägs att det är många som inte vet vad som finansieras via skatten. För att skapa förståelse av och insikt i vad den används till bör man se över möjligheten för Skatteverket att i samband med skattebeskedet redovisa vad skatten används till på kommunal nivå, landstingsnivå och statlig nivå.

I motion 2014/15:2391 av Aron Modig (KD) föreslås att det utreds hur skattetrycket – inte minst skatterna på arbete och konsumtion – bättre kan synliggöras för skattebetalarna.

I motion 2014/15:2660 av Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M) yrkande 1 anförs att det är viktigt från demokratisynpunkt att redovisa arbetsgivaravgifter och skatter tydligt för de anställda. Genom redovisningen kan var och en se hur mycket han eller hon betalar i skatt. Även konsekvenserna av skatteförändringar är svåröverskådliga för den enskilde. En möjlighet kunde vara att arbetsgivaren redovisar konsekvenserna i samband med att det preliminära skatteavdraget görs. Enligt motionärerna bör regeringen med detta som utgångspunkt se över och ta initiativ till en förändring av källskattesystemet (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas syn när det gäller principen att uttaget av skatt och avgifter bör vara synligt för var och en så att alla blir medvetna om skatteuttagets nivå. Utskottet ser därför positivt på att företag och myndigheter informerar om uttaget av arbetsgivaravgifter m.m. på lönebesked och i andra sammanhang. Utskottet delar även synpunkten att skattebetalarna bör vara välinformerade om vad skatterna används till.

Utskottet är positivt till att Skatteverket genom olika informationsinsatser ökar medvetenheten hos löntagarna om vad som finansieras via skatten och om de avgifter som arbetsgivaren betalar; utskottet vill inte utesluta att det i framtiden kan bli möjligt att arbetsgivaravgifter kan redovisas för den

enskilde. I dagsläget är det svårt att lämna en exakt uppgift i varje enskilt fall eftersom avgifterna inte tas ut särskilt för varje löntagare.

I sammanhanget bör det påpekas att det inte finns något som hindrar att arbetsgivare i t.ex. lönebeskeden ger sina anställda relevant information om såväl skatter som löneavgifter. Löneprogram kan lätt anpassas så att detta är möjligt. Utskottet är positivt till att detta förfaringssätt blir vanligt på arbetsmarknaden. Det finns heller inte något som hindrar att företag synliggör moms och punktskatter i sina prisuppgifter.

Även om utskottet således anser att det är värdefullt om skatteuttaget kan göras synligt för den enskilda skattebetalaren är utskottet inte berett att gå så långt att utskottet tillstyrker att arbetsgivare och företag ska ha en lagstadgad skyldighet att lämna den önskade informationen till sina anställda eller kunder. Det finns enligt utskottets mening anledning att vara försiktig med att införa tvingande regler som innebär att företagens och myndigheternas administrativa börda ökar.

Förslaget att överföra betalningsansvaret för preliminärskatt från arbetsgivare till arbetstagare för att synliggöra skatterna är heller inte något utskottet är berett att ställa sig bakom. Utskottet ser inte någon anledning att se över källskattesystemet.

Därmed avstyrker utskottet de aktuella motionerna.

Skatteflyktslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om en översyn av skatteflyktslagen.

Bakgrund

Det är en allmän regel att beskattning ska göras på grundval av rättshandlingars verkliga innebörd oavsett den beteckning som avtalen getts. Bedömningen behöver inte avse en enstaka rättshandling utan kan gälla den sammantagna innebörden av flera rättshandlingar (RÅ 2004 ref. 27). I detta ligger t.ex. att s.k. skenavtal inte ska läggas till grund för beskattningen.

Vid sidan av den allmänna regeln om genomsyn innehåller skatteflyktslagen särskilda bestämmelser som ger ytterligare möjligheter att bortse från en rättshandling vid taxeringen. Vid en tillämpning av skatteflyktslagen ska det vara fråga om följande förutsättningar:

- Rättshandlingen ska ingå i ett förfarande som medför en väsentlig skatteförmån för den skattskyldige.
- Den skattskyldige ska direkt eller indirekt ha medverkat i rättshandlingen eller rättshandlingarna.

- Skatteförmånen kan antas ha utgjort det övervägande skälet för förfarandet.
- En taxering på grundval av förfarandet skulle strida mot lagstiftningens syfte som det framgår av skattebestämmelsernas allmänna utformning och de bestämmelser som är direkt tillämpliga eller har kringgått genom förfarandet.

Lagen tillämpas av förvaltningsdomstolarna efter framställning från Skatteverket. Framställningen ska göras före utgången av de frister som gäller för beslut om eftertaxering eller i en pågående process om själva sakfrågan i underinstanserna.

Skatteflyktslagen är tänkt att tillämpas på förfaranden där en skattskyldig genomför en transaktion främst i syfte att uppnå eller undvika en beskattningseffekt, t.ex. när avdrag yrkas för konstlade förluster. Om den skattskyldige har något eller några andra godtagbara skäl för sitt handlande som tillsammans är av större betydelse än skatteförmånen, ska skatteflyktslagen inte tillämpas. Om ett förfarande framstår som normalt med hänsyn till det ekonomiska resultat som uppnås men ändå leder till en skatteförmån som lagstiftaren inte har avsett är inte skatteflyktslagen tillämplig.

Avsikten med lagen är inte att åstadkomma någon utvidgning av det skattepliktiga området. Grundläggande måste alltså vara att gränserna för beskattningen anges genom de materiella reglerna (prop. 1980/81:17 s. 16).

Kommissionen föreslog i en rekommendation i december 2012 om aggressiv skatteplanering (K(2012) 8806) att medlemsstaterna skulle införa en generalklausul i sin nationella lagstiftning. Kommissionen föreslog vidare en ändring som innebar att en obligatorisk skatteflyktsregel infördes i rådets direktiv om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (KOM(2013) 814).

Vid riksdagens subsidiaritetsprövning ifrågasattes förslaget och gav upphov till ett motiverat yttrande (utl. 2013/14:SkU23).

Ändringsdirektivet delades under det grekiska ordförandeskapet upp i två delar. En politisk överenskommelse träffades i den delen som avser dubbel icke-beskattnings. När det gäller den återstående frågan om en gemensam obligatorisk anti-missbruksbestämmelse presenterade det italienska ordförandeskapet i juli 2014 en kompromiss som innebär att en anti-missbruksbestämmelse i form av en minimireglering införs.

Regeringen var positiv till att kompromissförslaget utformas som en minimireglering så att Sverige utöver denna kan anpassa sina anti-missbruksbestämmelser till nationella förhållanden. Kompromissförslaget bedömdes därför, till skillnad mot kommissionens förslag, inte strida mot subsidiaritetsprincipen. Vid en överläggning den 21 oktober 2014 stödde skatteutskottet regeringsens ståndpunkt.

Rådet antog den 27 januari 2015 ändringsdirektiv (EU) 2015/121 med gemensamma minimibestämmelser för att förebygga skatteflykt, skattebedrägeri eller missbruk.

Motionen

I motion 2014/15:2538 av Fredrik Schulte (M) anförs att skatteflyktslagen bör ses över. Lagen innebär att en skattskyldig kan straffas trots att han eller hon vidtagit civilrättsligt fullt giltiga transaktioner och konstruktioner men där den uppnådda effekten innebär en skattelindring som står i strid med lagstiftarens intentioner. En person som utnyttjar luckor i skattelagstiftningen kan således dömas för att ha brutit mot hur lagstiftaren tänkt att lagen ska tillämpas. Det ger ur tolkningssynpunkt ett godtyckligt rättsläge. Lagstiftaren bör rimligen uttrycka lagens syfte i skrift när lagarna författas, och om så inte skett bör lagen skrivas om så att godtyckliga tolkningar om lagstiftarens intentioner stävjas, framhåller motionären.

Utskottets ställningstagande

Frågor om skatteflyktslagens tillämplighet utgör i dag ett vanligt inslag vid domstolarnas prövning av olika former av avancerade skatteupplägg, och lagen har sannolikt också en preventiv effekt i sådana sammanhang.

Utskottet ser det som en fördel om arbetet med att motverka nya upplägg kan inriktas på konkreta lösningar som är tydliga för de berörda företagen i stället för en generell utbyggnad av skatteflyktslagens tillämpningsområde. Som ett exempel på sådana konkreta ingripanden kan nämnas den skärpning av ränteavdragsbegränsningarna som riksdagen beslutade om under hösten 2012 sedan det visat sig att räntesnurrorna fortfarande var ett allvarligt hot mot den svenska skattebasen.

I sammanhanget bör det framhållas att det pågår ett mer övergripande arbete med att stärka rättssäkerheten för enskilda. En utredning om specialisering för skattemål och fortsatt utveckling av förvaltningsprocessen har nyligen överlämnat betänkandet *Fortsatt utveckling av förvaltningsprocessen och specialisering för skattemål* (SOU 2014:76). Även förhandsbeskedsinstitutet ses över för att öka förutsägbarheten och stärka rättssäkerheten ytterligare för enskilda på skatteområdet. Utredningen har nyligen lämnat betänkandet *Förbättrat förhandsbeskedsinstitut* (SOU 2014:62).

Det internationella samarbetet mot skatteflykt och skattefusk har under senare år utvecklats starkt. I det sammanhanget föreslog kommissionen att medlemsstaterna skulle införa en obligatorisk skatteflyktsregel. Rådet antog sedermera den 27 januari 2015 en ändring ((EU) 2015/121) som innebar gemensamma minimibestämmelser för att förebygga skatteflykt, skattebedrägeri eller missbruk i rådets direktiv om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater.

Utskottet anser att det säkert finns anledning att se över hur de svenska anti-missbruksbestämmelserna förhåller sig till det nya EU-direktivet. Utskottet är emellertid inte berett att förorda ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av skatteflyktslagen.

Utskottet avstyrker motionen.

Betalning av skatt vid delårsboende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om en utredning av möjligheten att dela upp kommunalskatten mellan flera kommuner.

Motionerna

I motion 2014/15:273 av Fredrik Christensson och Anders Ahlgren (båda C) anförs att möjligheten att dela upp kommunalskatten mellan flera kommuner bör utredas. Ett förslag för en rättvisare skattefördelning är att ge människor själva möjlighet att fördela hur stor andel av skatten som ska gå till de kommuner man har en koppling till, t.ex. kommunen där man är uppvuxen, där man har bott eller bor eller där man äger en fastighet. För dessa turist- och landsbygdskommuner skulle ökat skatteunderlag leda till bättre service och infrastruktur som är mer anpassad till det faktiska befolkningsunderlaget.

Också i motion 2014/15:602 av Lars Tysklind (FP) anförs att man bör utreda möjligheten att dela upp kommunalskatten mellan kommuner i proportion till hur länge man bor i respektive kommun under året. Detta skulle uppmuntra medborgarna att inte känna sig bundna till en bostadsort, ge kommuner med varierande folkmängd större skatteintäkter, skapa fler arbetstillfällen i glesbygd och ett ökat utbud av lediga lägenheter i storstadsområdena.

Även i motion 2014/15:784 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) föreslås att en översyn görs av möjligheten att vara folkbokförd och beskattad på två adresser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är fortfarande (se bet. 2013/14:SkU20) inte berett att låta debiteringen av kommunal skatt variera med den skattskyldiges delårsboende i olika kommuner. En sådan ordning skulle bidra till ett ökat uppgiftslämnande och framstår som näst intill omöjlig att kontrollera. Ett eventuellt behov av en justering av kommunernas och landstingens skatteunderlag bör kunna tillgodoses på annat sätt.

Utskottet avstyrker motionerna.

Det nordiska skatteavtalet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av det nordiska skatteavtalet.

Bakgrund

Det nordiska skatteavtalet undertecknades den 23 september 1996. Det trädde i kraft den 11 maj 1997 och tillämpas fr.o.m. den 1 januari 1998. Avtalet är införlivat i svensk rätt genom lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna.

Den 4 april 2008 undertecknades ett protokoll om ändring i det nordiska skatteavtalet. Genom protokollet ändrades bl.a. avtalets regler om beskattning av utdelning, kapitalvinster, inkomst av arbete som utförs ombord på flygplan och pensioner. Riksdagen antog en ändring i lagen om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna som tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2009 (prop. 2007/08:146, bet. 2007/08:SkU31).

Ändringen innebar när det gäller beskattningen av pension, livränta och utbetalning enligt de avtalsslutande staternas sociallagstiftning en övergång från undantagandemetoden (exempt) till avräkningsmetoden (credit). Enligt de tidigare reglerna fick sådana utbetalningar enligt huvudregeln endast beskattas i källstaten, dvs. i den stat varifrån utbetalningen sker. Enligt den nya lydelsen av bestämmelsen skulle utbetalningarna även beskattas i hemviststaten, som då ska medge avräkning för den skatt som betalats i källstaten.

Enligt propositionen kunde ändringen i det nordiska skatteavtalet medföra att pensionärer med hemvist i Sverige som fick utbetalningar från en annan avtalsslutande stat till en högre sammanlagd beskattning än de hade enligt det tidigare avtalet. Så var fallet om den källskatt som togs ut i den utbetalande staten var lägre än vad den svenska skatten var på samma inkomst. Ändringen i beskattningen skulle därför inte gälla för personer som vid tidpunkten för protokollets undertecknande den 4 april 2008 hade hemvist i Sverige och redan då tog emot sådana utbetalningar från en annan avtalsslutande stat.

Skatteverket har sedermera mottagit krav på ersättning från ett antal norska pensionärer som hävdade att de fått fel information om skatteändringen 2009.

Motionen

I motion 2014/15:2279 Pia Hallström (M) sägs att Norge är en av Sveriges viktigaste handelspartner och att gränsen mellan de båda länderna är den längsta i Europa. Trots det finns det fortfarande många hinder som försvårar handel, pendling och flytt mellan länderna. Norska pensionärer som flyttat till Sverige beskattas i båda länderna, och svenska byggföretag som arbetar på

andra sidan gränsen ska betala mervärdesskatt för att få föra in en anläggningsmaskin till Norge. Vinsterna av att lösa gränshindren är stora. Det nordiska skatteavtalet bör därför enligt motionären ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är angeläget att lösa förekommande gränshinder som försvårar handel, pendling och flytt mellan de nordiska länderna.

Gränshinderarbetet är en viktig del av regeringssamarbetet inom Nordiska ministerrådet (se skr. 2014/15:90). Genom Gränshinderrådet pågår ett arbete för att lösa existerande gränshinder mellan de nordiska länderna, förhindra att nya gränshinder uppstår och effektivisera informationsinsatserna till privatpersoner och företag. Sverige hade under 2014 särskilt ansvar för fyra prioriterade gränshinder, bl.a. problem med mervärdesskattereglerna vid överföring av arbetsmaskiner över den svensk-norska gränsen, vilket har försvårat för entreprenörer att verka på andra sidan gränsen. Sedan den 1 januari 2015 gäller nya regler för hanteringen av mervärdesskatt vid import som förenklar överföringen av arbetsmaskiner mellan länderna (prop. 2013/14:16, bet. 2013/14:SkU13).

Utskottet kan konstatera att det pågår ett fortlöpande arbete med att lösa sådana gränshinder som motionären tar upp. Utskottet finner inte någon anledning att aktualisera en översyn av det nordiska skatteavtalet.

Utskottet avstyrker motionen.

Folkbokföring på rätt adress

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om ändrade regler i syfte att motverka falska adressändringar och ett motionsförslag om samkörning av adressuppgifter mellan myndigheter i syfte att underlätta vid adressändringar samt ett motionsförslag om ett tillkännagivande till regeringen om behovet av ett europeiskt samarbete på folkbokföringsområdet.

Bakgrund

Folkbokföring innebär fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identitet, familj och andra förhållanden som enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet får förekomma i folkbokföringsdatabasen. Hit hör uppgifter om civilstånd, make, barn, föräldrar, vårdnadshavare och andra personer som den registrerade har samband med inom folkbokföringen och uppgifter om motsvarande samband som är grundat på adoption. Som civilstånd registreras i

folkbokföringen ogift, gift, registrerad partner, skild, skild partner, änka/änkling eller efterlevande partner. De som är registrerade partner i Sverige enligt den tidigare lagen kan när som helst omvandla sitt partnerskap till ett äktenskap genom en gemensam skriftlig anmälan direkt till Skatteverket.

Skatteverket har en utredningsskyldighet i folkbokföringsärenden och ett allmänt ansvar för att register och dylikt är så korrekta som möjligt. Skatteverket kan självmant ta upp en persons folkbokföring till prövning. Ofta torde detta ske sedan någon annan myndighet upplyst Skatteverket exempelvis om att en person använder en annan adress än den som förekommer i folkbokföringen. Vid prövningen ska förvaltningslagens bestämmelser om bl.a. parter rätt att få del av uppgifter iaktas (prop. 1990/91:153 s. 139). Antalet ärenden där Skatteverket får indikationer på att någon felaktigt folkbokfört sig på en annan fastighetsägares adress är tämligen omfattande. Fastighetsägaren har en skyldighet att svara på frågor från Skatteverket om folkbokföringen, men inte någon egen utredningsskyldighet.

Alla myndigheter i samhället har rätt att, mot avgift, få uppgifter från folkbokföringen genom Navet (Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter till samhället). Navets funktioner regleras av lagen (2001:182) och förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. Ändrade uppgifter i Navet överförs varje dag till andra myndigheter, bl.a. Försäkringskassan, Migrationsverket, Lantmäteriet, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Transportstyrelsen med bl.a. bil- och körkortregister och Pensionsmyndigheten. Uppgifterna överförs veckovis till kommunernas olika förvaltningar och landstingens sjukvårdsförvaltningar (några landsting har daglig uppdatering). SPAR är ett offentligt register som omfattar alla personer som är folkbokförda. I registret finns även uppgifter om personer med samordningsnummer vars identiteter är fastställda. SPAR uppdateras varje dag med nya uppgifter från folkbokföringen. För att någon ska kunna ta del av uppgifterna från folkbokföringen genom SPAR krävs att man är kund hos SPAR. Kunder hos SPAR är exempelvis banker, försäkringsbolag och postorderföretag.

Enligt Skatteverkets anvisningar ska den som planerar att bo utomlands ett år eller mer anmäla flyttning till utlandet hos Skatteverket. Samma sak gäller den som planerat att stanna kortare tid men sedan förlänger sin vistelse till ett år eller mer.

Den som flyttar till ett land utanför Norden registreras av Skatteverket som utflyttad från Sverige fr.o.m. dagen för flytten, om flyttning anmäls senast den dagen. Om flyttningen anmäls senare registreras flyttningen den dag Skatteverket får anmälan. Den som flyttar till ett land inom Norden registreras som utflyttad från Sverige samma dag som inregistrering sker (folkbokföring) i det andra nordiska landet. Om folkbokföring sker i det landet eller inte beror på vilka bestämmelser som gäller i det aktuella landet. Det svenska medborgarskapet påverkas inte av att någon registreras som utflyttad från Sverige. Även det svenska personnumret behålls vid utflyttning. Den som bor utomlands får

rösta i det svenska riksdagsvalet och i valet till Europaparlamentet om personen är svensk medborgare och har fyllt 18 år senast på valdagen.

Motionerna

I motion 2014/15:62 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (båda M) anförs att det är möjligt för kriminella personer att vara skrivna hemma hos människor som är helt ovetande om detta. När en person flyttar till en ny adress kan det dessutom förekomma andra personer som redan är skrivna i den nya lägenheten. Skatteverket påbörjar ofta en boutredning för att slå fast var tidigare hyresgäst bor, men sådana utredningar är tidskrävande. Enligt motionen är det angeläget att det görs en översyn av reglerna så att misstag undviks och falska adressändringar uppdagas.

I motion 2014/15:1467 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (båda M) anförs att möjligheten att flytta inom EU försvåras av att folkbokföringsreglerna ser olika ut från land till land inom unionen. En individ som flyttar från ett land till ett annat kan i vissa situationer avregistreras från folkbokföringen i utflyttningslandet men samtidigt inte uppfylla kriterierna för att bli registrerad i inflyttningslandet. I andra fall kan en person fullt legalt vara registrerad som bosatt i mer än ett land. Inom Norden finns ett samarbete på folkbokföringsområdet sedan flera decennier tillbaka som garanterar att en person kan vara folkbokförd i endast ett nordiskt land åt gången. Motionärerna anser att ett liknande system med fördel kunde införas inom EU för att undvika problem som att exempelvis personer får rösträtt till Europaparlamentet i mer än ett land eller att enskilda individer kan uppbära försörjningsstöd och andra bidrag i flera länder samtidigt.

I motion 2014/15:1996 av Hans Wallmark (M) anförs att en svensk medborgare som vill flytta utomlands måste anmäla adressändring minst tre gånger: till Skatteverket, Valmyndigheten och Pensionsmyndigheten. Möjligheten att samköra adressregistrering för dessa tre myndigheter bör ses över.

Utskottets ställningstagande

Skatteverket har en utredningsskyldighet i folkbokföringsärenden och ett allmänt ansvar för att register och dylikt är så korrekta som möjligt. Skatteverket kan självant ta upp en persons folkbokföring till prövning. Ofta torde detta ske sedan någon annan myndighet upplyst Skatteverket exempelvis om att en person använder en annan adress än den som förekommer i folkbokföringen. Vid prövningen ska förvaltningslagens bestämmelser om bl.a. parters rätt att få del av uppgifter iakttas (prop. 1990/91:153 s. 139). Antalet ärenden där Skatteverket får indikationer på att någon felaktigt folkbokfört sig på en annan fastighetsägares adress är tämligen omfattande. Fastighetsägaren har en skyldighet att svara på frågor från Skatteverket om folkbokföringen, men inte någon egen utredningsskyldighet. Utskottet anser inte att det finns skäl att ändra denna ordning.

En anmälan om utflyttning görs till Skatteverket, och uppgifterna sprids sedan automatiskt till andra myndigheter genom Navet. Valmyndigheten och Pensionsmyndigheten behöver därför inte begära in dessa uppgifter. Utskottet ser inte någon anledning för riksdagen att uttala sig för en samkörning av adressuppgifter mellan myndigheter.

Utskottet har tidigare (bet. 2011/12:SkU17), när det gäller frågan om ett europeiskt samarbete om folkbokföringsfrågor, ställt sig positivt till förslag om lagstiftning om ömsesidigt erkännande av verkan av vissa folkbokföringshandlingar såsom födelseattester, intyg om familjeband, adoption, namnbyte eller dödsfall men inte sett någon anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen om behovet av ett europeiskt samarbete på området. Utskottet vidhåller den uppfattningen.

Utskottet avstyrker motionerna.

Folkbokföring av barn på två adresser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att barn ska kunna vara folkbokförda på två adresser.

Bakgrund

Barn (personer under 18 år) ska folkbokföras enligt samma regler som vuxna och ska vara folkbokförda där de tillbringar sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan).

Barn kan ibland bo på två ställen, vilket kan innebära dubbel bosättning. Det är t.ex. vanligt när föräldrarna har var sin bostad och barnet vistas hos båda föräldrarna. Huvudregeln är att barnet då får folkbokföras hos den av vårdnadshavarna som de båda är överens om. Detta gäller i de fall då föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet och barnet bor ungefär lika ofta hos båda sina föräldrar.

Om huvudregeln inte är tillämplig, t.ex. när föräldrarna inte är överens om barnets folkbokföring, ska ett barn folkbokföras hos den förälder där det tillbringar flest nätter. Om barnet bor lika mycket tid hos båda föräldrarna ska folkbokföringen inte ändras så länge en förälder bor kvar i familjens tidigare gemensamma bostad. Detta gäller även om barnet tillbringar en natt mer i veckan hos den andra föräldern. Om det inte finns någon sådan gemensam bostad och barnet bor lika många nätter hos båda föräldrarna eller om föräldrarna lämnar olika uppgifter om var barnet bor, ska barnets folkbokföring bestämmas utifrån barnets boendesituation. Vid denna typ av bedömning av ett barns folkbokföring är det Skatteverket som beslutar var barnet ska vara folkbokfört.

Motionen

I motion 2014/15:1786 av Rickard Nordin (C) sägs att det finns fall där det är rimligt att barn kan vara folkbokförda på två adresser. Det gäller särskilt när barnet tillbringar lika mycket tid i vardera hushållet. En kallelse till läkare kan missas när den kommer till fel hushåll. Det är också bara folkbokföringskommunen som tillhandahåller olika skyddsnet som bostadstillägg. Enligt motio-nären missgynnar detta ofta den med lägst inkomst, i många fall kvinnor, och drabbar i sin tur också barnet. Det är därför viktigt både ur barnrättsperspektiv och ur jämställdhetsperspektiv att barn under 18 år ska kunna vara folkbokförda på två adresser samtidigt om det finns skäl för det, framhåller motio-nären.

Utskottets ställningstagande

Enligt Folkbokföringsutredningen (se SOU 2009:75 Folkbokföringen s. 382) finns det inte tillräckligt starka skäl för att införa en möjlighet att folkbokföra ett barn på två ställen eller att låta barnet vara folkbokfört hos den ena föräldern och samtidigt registrera den andra förälderns adress i folkbokföringsdatabasen. Riksdagen (bet. 2012/13:SkU25) antog i stället bestämmelser som innebär att om vårdnadshavarna är överens ska de själva kunna välja var ett barn som bor ungefär lika mycket hos dem båda ska anses bosatt. En vårdnadshavare ska också vid gemensam vårdnad ensam kunna överklaga ett beslut om barnets folkbokföring.

Utskottet är inte berett att tillmötesgå motionärens förslag om ett tillkännagivande om att barn ska kunna vara folkbokförda på två adresser och avstyrker motionen.

Folkbokföring vid surrogatmoderskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår med hänvisning till ett pågående utredningsarbete ett motionsförslag om att barn som tillkommit genom surrogatmoderskap utomlands ska kunna folkbokföras i Sverige utan krångel.

Bakgrund

Enligt den svenska föräldrarätten anses den som föder barnet som moder. För att en annan person ska bli rättslig moder krävs adoption. Faderskapspresumtionen innebär också att en man som är gift med surrogatmamman förutsätts vara fader, detta även om en annan tänkt vårdnadshavare är genetisk far till barnet. Denna presumtion måste då hävas.

Skatteverket tillämpar vid folkbokföringen den föräldrarättsliga regleringen och ska i folkbokföringen enligt 2 § och 2 a § folkbokföringslagen

(1991:481) registrera den rättsliga modern och fadern till barnet. Om det inte kan visas att de tänkta föräldrarna, som kan förutsättas vara folkbokförda i Sverige, är rättsliga föräldrar kan det bli problem för föräldrarna att få barnet folkbokfört i Sverige.

Riksdagen riktade i mars 2012 (bet. 2011/12:SoU26) ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen förutsättningslöst – utifrån ett brett perspektiv som inkluderar juridiska och etiska frågeställningar samt ekonomiska överväganden och hänsyn till internationella förhållanden – ska vidta sådana utredningsåtgärder som krävs när det gäller surrogatmoderskap.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (dir. 2013:70) som ska överväga olika sätt att utöka möjligheterna för ofrivilligt barnlösa att kunna bli föräldrar. I uppdraget ingår att

- lämna förslag som ger ensamstående möjlighet till assisterad befruktning i motsvarande utsträckning som gifta par och sambor
- ta ställning till om det ska krävas en genetisk koppling mellan barnet och den eller de tilltänkta föräldrarna vid assisterad befruktning
- ta ställning till om surrogatmoderskap ska tillåtas i Sverige, med utgångspunkten att detta i sådant fall ska vara altruistiskt
- ta ställning till om det behövs särskilda regler för de barn som tillkommit genom surrogatmoderskap utomlands
- ta ställning till om det avskaffade steriliseringskravet och förbudet mot bibehållen fortplantningsförmåga vid ändrad könstillhörighet kan medföra problem vid tillämpningen av bl.a. den föräldraskapsrättsliga lagstiftningen
- föreslå de följdändringar i den föräldraskapsrättsliga regleringen och i annan lagstiftning som behövs.

Utredningen (Ju 2013:12) har lämnat delbetänkandet Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor (SOU 2014:29) och ska slutföra sitt arbete senast den 15 december 2015.

Motionen

I motion 2014/15:402 av Birgitta Ohlsson (FP) framhålls att barn till svenska föräldrar har fötts och fortsätter att födas efter värd-/surrogatmoderskap. Motionären anser att man inte kan fortsätta att blunda för denna verklighet utan måste anpassa lagstiftningen så att dessa barn utan krångel kan folkbokföras i Sverige och få samma försäkringsskydd som andra barn.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen tillsatt en utredning för att se över frågor som rör barn som tillkommit genom surrogatmoderskap utomlands. Utredningen ska bl.a. undersöka om det behövs ändringar i den föräldraskapsrättsliga regleringen och i annan lagstiftning. Det är därmed inget som hindrar att

utredningen i det sammanhanget även ser över om folkbokföringsreglerna behöver ändras. Utskottet anser inte att riksdagen behöver rikta ett särskilt tillkännagivande till regeringen om detta, utan avstyrker motionen.

Folkbokföring vid särskilt boende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om en översyn av folkbokföringsreglerna i syfte att skapa en möjlighet till kvarskrivning på bostaden vid flyttning till ett äldreboende.

Bakgrund

Riksdagen har avskaffat möjligheten att vara kvarskrivna på bostaden vid flyttning till äldreboende. Undantag görs när en hemkommun placerar någon i en annan kommun. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2014 (prop. 2012/13:120, bet. 2012/13:SkU25).

När riksdagen avskaffade möjligheten att vara kvarskrivna på bostaden vid flyttning till äldreboende väcktes ett motionsförslag om att den berörde bör höras innan beslutet fattas. Utskottet avlog förslaget och anförde följande:

Utskottet delar regeringens bedömning att huvudregeln för en person som bor på ett äldreboende bör vara att personen ska folkbokföras där i enlighet med bestämmelserna i 7 § folkbokföringslagen och att det finns skäl att göra ett undantag för de fall då en vistelse på ett äldreboende i en annan kommun än den där personen var eller borde ha varit folkbokförd när han eller hon flyttade till äldreboendet beslutats av den kommun där han eller hon var folkbokförd. Motionsförslaget om att folkbokföring av äldre personer med särskilt boende helst ska beslutas efter att man har hört med den äldre själv, en anhörig eller god man avstyrks eftersom möjligheten att själv välja folkbokföringsort nu avskaffas. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del och avstyrker motionen.

Motionen

I motion 2014/15:346 av Mikael Cederbratt (M) sägs att det för en livskamrat kan vara påfrestande nog att inte längre kunna leva tillsammans när vårdbehovet för den ena maken blivit så stort att det krävs ett särskilt boende. Att därutöver även i juridisk mening tvingas isär ter sig poänglöst, och en översyn bör därför göras i syfte att skapa ett undantag för denna grupp. Undantaget bör kompletteras med andra ändringar så att möjligheterna att få bostadstillägg och andra understöd inte minskar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrkte motsvarande motionsyrkande under förra riksmötet (bet. 2013/14:SkU20). Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen ändrar beslutet att avskaffa möjligheten att vara kvarskriften på bostaden vid flyttning till ett äldreboende. Utskottet avstyrker därför den aktuella motionen.

Personnummer och samordningsnummer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om ändrade regler för personnummer och samordningsnummer.

Bakgrund

Alla personer som folkbokförs i Sverige tilldelas ett personnummer som identitetsbeteckning. Den som en gång fått ett personnummer kommer att behålla samma nummer livet ut. Det innebär att personnumret inte ändras vid t.ex. flyttning från eller till Sverige. Personnumret infördes 1947 och då som ett system med födelsetid plus ett tresiffrigt födelsenummer. År 1967 gjordes en ändring som innebar att man införde en kontrollsiffra som fjärde siffra i personnumret. Personnumret anger dels personens födelsetid, dels ett födelsenummer samt en kontrollsiffra. De enda uppgifter som kan utläsas ur ett personnummer är födelsetid och kön. Könet framgår av näst sista siffran i personnumret som är udda för män och jämn för kvinnor.

Problemen med att personnumren inte räcker till har lösts genom att det är möjligt att i stället ange en till födelsedagen närliggande dag vid fastställande av personnummer. Avsikten är att öka antalet tillgängliga personnummer med bibehållen utformning av personnumret. I ärendet infördes även en möjlighet att tilldela personer som omfattas av regler om immunitet och privilegier personnummer trots att de inte folkbokförs (prop. 2008/09:111, bet. 2008/09:SkU28).

Sedan den 1 januari 2000 tilldelas en person som inte är eller har varit folkbokförd efter begäran från en myndighet ett särskilt nummer, ett s.k. samordningsnummer. Tidigare kunde även dessa personer tilldelas personnummer om det fanns ett uttryckligt författningsstöd. Eftersom identiteten ofta är osäker när det gäller personer som inte är folkbokförda i landet ansågs det lämpligt att personnummer reserverades för personer som är folkbokförda. Samordningsnummer infördes eftersom risken för personförväxling och behovet av säker kommunikation mellan myndigheter ändå ansågs kräva en enhetlig personbeteckning även för personer som inte är folkbokförda (prop. 1997/98:9 s. 78 f.).

Samordningsnumret är konstruerat som ett personnummer men med sifferkombinationer som inte kan förekomma i personnumret på så sätt att siffrorna för dag adderas med 60.

Genom en lagändring den 1 juni 2008 får uppgifter om personer med samordningsnummer, om det inte råder osäkerhet om personernas identitet, ingå i det statliga personadressregistret (SPAR). På så vis har företag och andra privata organisationer fått en möjlighet att genom en enkel registerkontroll verifiera de uppgifter som en person med samordningsnummer lämnar om sin identitet (prop. 2007/08:58, bet. 2007/08:SkU26).

Behörigheten att begära ett samordningsnummer har utvidgats till att kunna omfatta även andra organ än myndigheter enligt vad regeringen bestämmer (prop. 2008/09:111, bet. 2008/09:SkU28). Regeringen har härfter förordnat om att Skatteverket får tilldela samordningsnummer på begäran av en statlig myndighet eller en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda vissa examina och som i sin verksamhet behöver ett samordningsnummer för en person för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer (SFS 2009:275).

Samordningsnummer får tilldelas en person om det inte råder osäkerhet om hans eller hennes identitet. Även om det råder osäkerhet om en persons identitet får samordningsnummer tilldelas för

- registrering i register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister, lagen (1998:621) om misstankeregister, lagen (2010:362) om polisens allmänna spaningsregister och polisdatalagen (2010:361)
- annan behandling av uppgifter enligt polisdatalagen, eller i övrigt inom rättsväsendets informationssystem
- registrering i Migrationsverkets verksamhetsregister enligt förordningen (2001:720) om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen när det gäller personer som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
- registrering i beskattningsdatabasen.

Skatteverket har utvecklat en tjänst där myndigheter rekviderar samordningsnummer elektroniskt.

Identitetsstöld

I betänkandet SOU 2013:85 Stärkt straffrättsligt skydd för egendom behandlas bl.a. frågan om det finns skäl att kriminalisera olovlig användning av andra personers identitetsuppgifter, s.k. identitetsstöld (s. 189 f.). Utredningen föreslår att olovlig användning av andras identitetsuppgifter straffbeläggs som ett särskilt brott som benämns identitetsintrång. När det gäller övriga åtgärder (s. 225 f.) bedöms det inte vara realistiskt att begränsa tillgången till identitetsuppgifter. Däremot redovisas en del andra möjliga förändringar.

Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet. En proposition om identitetsstöld har aviserats till september 2015.

Det är i dag möjligt för den som har utsatts för brott att spärra sitt personnummer för kreditupplysningar.

Motionerna

I motion 2014/15:522 av Hans Hoff och Suzanne Svensson (båda S) påtalas att stölder av identitet ökar lavinartat i landet. Ett sätt att försvåra denna typ av brottslighet är att personnummer skyddas och inte längre är en offentlig handling. Ett annat sätt att förhindra bedrägerier är att alla får rätt att spärra sitt personnummer. Enligt motionen är det angeläget att frågan om offentlighet av personnummer snarast ses över.

I motion 2014/15:981 av Solveig Zander (C) föreslås att enskilda näringsidkare och handelsbolagsägare skyddas från att få sina personnummer kapade genom att tilldelas ett unikt organisationsnummer. Enligt motionen kan vem som helst ringa till Skatteverket och med ett personnummer fråga om någon bedriver näringsverksamhet som enskild näringsidkare eller handelsbolagsdelägare.

Enligt motion 2014/15:1411 av Anna Wallén (S) kan personnummer vara problematiska för transpersoner och personer som är i begrepp att byta kön. Den legala processen vid könsbyten kan ta lång tid, men personerna vill naturligtvis bli identifierade som det kön de anser sig tillhöra. När de måste uppvisa legitimation eller ange personnummer kommer den tredje siffran i löpnumret alltid att identifiera dem som det kön de juridiskt tillhör. En möjlighet att ta bort könsbestämningen i personnummer bör ses över.

I motion 2014/15:2210 av Jan R Andersson (M) anförs att personer som vistas i Sverige utan att vara folkbokförda i landet i stället för ett personnummer bör få ett samordningsnummer som kan användas av svenska myndigheter. Att sakna personnummer ställer många gånger till stora problem med relativt enkla saker. I de flesta fall överförs t.ex. inte sjukvårdsjournaler till det permanenta personnumret. Det kan betyda att nya prover måste tas, att behandling försenas eller att behandling och smittspårning av sjukdomar som hepatit eller hiv omöjliggörs. Motionären anser därför att systemet med samordningsnummer bör ses över.

Utskottets ställningstagande

Identitetsstölder är ett allvarligt och mångfacetterat problem som hänger samman med att uppgifter om identitet är förhållandevis lätta att komma åt och möjliga att använda i illojala eller brottsliga syften. Frågan om åtgärder för att komma till rätta med dessa problem har uppmärksammats i många olika sammanhang, och en rad åtgärder vidtas eller förbereds. Det handlar både om åtgärder som syftar till allmänt skärpta rutiner vid identitetskontroller och om en förstärkning av den straffrättsliga regleringen.

Det är i dag möjligt för den som har utsatts för brott att spärra sitt personnummer för kreditupplysningar.

Egendomsskyddsutredningen har tagit upp problemen och föreslår i sitt betänkande SOU 2013:85 Stärkt straffrättsligt skydd för egendom att olovlig användning av andras identitetsuppgifter straffbeläggs som ett särskilt brott som benämns identitetsintrång. Utredningen redovisar också en del andra möjliga förändringar. Det bedöms däremot inte vara realistiskt att begränsa tillgången till identitetsuppgifter. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och en proposition om identitetsstöld har aviserats till september 2015.

Utskottet konstaterar att identitetsstölderna uppmärksammats och att det pågår ett brett arbete för att komma till rätta med problemen. Utskottet är inte berett att överväga åtgärder som begränsar möjligheten att använda personnumret för identifiering och avstyrker därför förslaget om sekretess för personnummer.

Skatteutskottet avstyrkte ett motsvarande motionsyrkande om att organisationsnummer ska kunna omfatta enskilda firmor senast i betänkande 2012/13:SkU20. Utskottet påminde om att ett liknande förslag har presenterats i ett utredningsbetänkande som efter ett negativt remissutfall inte ledde fram till någon proposition. Invändningarna gick i huvudsak ut på att integritetsaspekterna och klagomålen över personnummeranvändningen i detta sammanhang överdrivits, att ett system med dubbellagring av identiteter skulle ställa sig kostsamt och krångligt både att införa och hålla i drift samt att även andra register skulle påverkas. Utskottet ansåg att dessa invändningar alltså var relevanta. Utskottet framhöll också att användningen av ett personneutralt nummer inte är någon garanti för att den som bedriver näringsverksamhet under enskild firma kan förbli anonym. Kopplingen mellan ett organisationsnummer och personnumret behöver redovisas i många olika sammanhang, inte bara vid kontakter med myndigheter, utan också gentemot banker, viktiga kunder, leverantörer m.fl. Detta gör att uppgiften om vem som står bakom en firma knappast kommer att kunna döljas.

Utskottet avstyrker med det anförda förslaget om att näringsidkare ska få använda ett särskilt organisationsnummer vid registrering av enskild firma.

När det gäller folkbokföringen av transpersoner och personer som är i begrepp att byta kön har personnumret sedan gammalt en utformning som anknyter till personen genom att det dels utgörs av födelsedata, dels innehåller uppgift om kön. Uppgiften om kön har sin grund i kraven på könsuppdelad statistik. Ett könsneutralt personnummer skulle innebära att uppgiften om kön måste tas fram på annat sätt. Utskottet är inte berett att tillstyrka en sådan omläggning och avstyrker därför motionsförslaget om könsneutrala personnummer. I sammanhanget bör det påpekas att den som har bytt kön också har möjlighet att byta personnummer. Skatteverket har särskilda rutiner för detta.

Det kan också påpekas att Utredningen om åldersgränsen för fastställelse av ändrad könstillhörighet i betänkandet SOU 2014:91 Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering föreslår att könstillhörighetslagen upphävs och ersätts av två nya lagar, en lag om ändring av juridiskt kön och en lag om

tillståndsprovning av ingrepp i könsorganen och avlägsnande av könskörtlarna. Lagen om ändring av juridiskt kön ska reglera förutsättningarna för en ändring av en persons juridiska kön i folkbokföringen, som innebär att en person tilldelas ett nytt personnummer. Förslaget torde innebära att ett byte av juridiskt kön förenklas och om det genomförs påskyndar processen att få ett nytt personnummer.

Utskottet kan konstatera att samordningsnummer ges till utländska personer som vistas tillfälligt här i landet eller har rätt till olika förmåner utan att vistas här och att förutsättningarna för att använda dessa nummer för identifikation har förbättrats genom att de ingår i det statliga personadressregistret.

Utskottet ser inte någon anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att se över systemet med samordningsnummer och avstyrker därför den aktuella motionen.

Skydd för folkbokföringsuppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om olika tillkännagivanden till regeringen om skyddet för våldsutsattas personuppgifter med hänvisning till det pågående utredningsarbetet.

Jämför reservation 7 (M, C, FP, KD).

Bakgrund

Uppgifter som registreras i folkbokföringen är som regel offentliga. Sekretess gäller hos alla myndigheter om det av särskild anledning kan antas att den enskilde, eller någon närstående, kan lida skada eller men om uppgifter om personen lämnas ut (22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen). En sådan särskild anledning som avses i bestämmelsen kan vara befarad personföljelse. Om man på förhand kan misstänka att utlämnande av uppgifter om en person kan förorsaka personföljelse eller annan skada kan sekretessmarkering i folkbokföringsregistren tillgripas som en första skyddsåtgärd. Markeringen anger att särskild försiktighet bör iaktas vid bedömningen av om uppgifter om personen i fråga bör lämnas ut, eftersom uppgifterna kan omfattas av sekretess. Sekretessmarkering är alltså avsedd att ge myndigheterna en varningssignal inför uppgifter som normalt lämnas ut utan särskild sekretessprovning. Förfarandet med sekretessmarkering är inte lagreglerat. Förfarandet har dock använts inom folkbokföringen under många år, och skatteförvaltningen har utarbetat särskilda rutiner för systemet. JO har också accepterat förfarandet. Omprövning av sekretessmarkeringen sker i regel varje år. Den skyddade personen ska då redogöra för de aktuella förhållandena, varvid det prövas om skyddet ska vara kvar.

Ett annat sätt att skydda personuppgifter i folkbokföringen är att genom beslut om s.k. kvarskrivning (16 § folkbokföringslagen) medge en person som

flyttar att vara folkbokförd på den gamla folkbokföringsadressen om personen av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelse eller allvarliga trakasserier på annat sätt. Kvarskrivning kan endast ske efter ansökan från den enskilde och får endast medges om den enskildes behov av skydd inte kan tillgodoses genom besöksförbud eller på annat sätt. Kvarskrivning får även avse den utsatta personens medflyttande familj. Kvarskrivning får medges för högst tre år i taget. Kvarskrivning kombineras ofta med sekretessmarkering.

Bestämmelser om fingerade personuppgifter infördes den 1 juli 1991 och regleras i lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter. Enligt lagen kan en folkbokförd person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet som riktar sig mot hans eller hennes liv, hälsa eller frihet medges att använda andra personuppgifter om sig själv än de verkliga (fingerade personuppgifter). Det krävs också att personen inte kan ges tillräckligt skydd genom kvarskrivning eller på annat sätt. Huvudregeln är att medgivandet gäller för obegränsad tid, men det får begränsas till viss tid. Ett medgivande att använda fingerade personuppgifter får även ges åt en familjemedlem som varaktigt bor tillsammans med den person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet. Medgivande lämnas av Stockholms tingsrätt efter ansökan hos Rikspolisstyrelsen.

Riksdagen (bet. 2013/14:SkU34) antog våren 2014 regeringens förslag i proposition 2013/14:178 Förstärkt skydd för hotade och förföljda personer. Genom propositionen gjordes ändringar i folkbokföringslagen (1991:481) och i offentlighet- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att Skatteverkets möjlighet att begära biträde av socialnämnden i ärenden om kvarskrivning och sekretessmarkering lyfts fram i lagtexten och att sekretessen för personuppgifter i ärenden om kvarskrivning förstärks.

I propositionen redovisade regeringen också sin syn på inriktningen av det fortsatta arbetet med att skapa ett starkare skydd för de våldsutsattas personuppgifter. Flera problem och brister behöver åtgärdas. Den hot- och riskbedömning som görs i dag behöver utvecklas, och användningen av olika skyddsåtgärder behöver samordnas. Reglerna behöver också göras mer konsekventa sett från ett skyddsperspektiv. Regeringen ansåg att det finns skäl att överväga hur dessa brister bör åtgärdas för att skapa ett bättre skydd för hotade och förföljda personer och att målet bör vara att skapa en sammanhållen och konsekvent reglering på området. Regeringen aviserade sin avsikt att göra en genomgripande översyn av dessa frågor och då även ta upp frågor om användningen av fingerade personuppgifter och frågor om skyddade personkategorier.

Riksdagen beslutade med bifall till motionen (S) om ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med vad skatteutskottet anfört. Utskottet delade regeringens syn när det gäller inriktningen av det fortsatta arbetet med att skapa ett starkare skydd för de våldsutsattas personuppgifter och underströk i likhet med motionen att det är viktigt att arbetet bedrivs skyndsamt så att de våldsutsattas behov av sekretesskydd kan tillgodoses inom en rimlig tid.

Regeringen har tillsatt en utredning om förstärkt skydd av personuppgifter för hotade och förföljda personer (Fi 2014:11). Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 30 juni 2015. Beträffande uppdraget se direktiv 2014:98.

Motionerna

Enligt motion 2014/15:2293 av Carina Ohlsson (S) är bristande rutiner hos berörda myndigheter och svårigheter att förlänga en sekretessmarkering en tung börda för den som redan brottas med att återta makten över sitt liv. Dessutom tillkommer mycket administration i kontakt med alla de aktörer, privata och offentliga, som hanterar personuppgifter. Enligt motionären bör en översyn av myndigheternas hantering leda till gemensamma riktlinjer, samsyn, automatisk sekretessförnyelse som utgår från den utsattas upplevda behov, rätt att överklaga samt att administrationsbördan lyfts från den som är i behov av skydd.

Enligt motion 2014/15:2600 av Annika Qarlssoon (C) yrkande 8 finns det ett behov av att lättare kunna byta identitet i samband med allvarligt och långvarigt hot mot hälsa och liv i en nära relation. Skyddad identitet och kvarskrivning är en hjälp på kort sikt men i längden är det mycket svårt att leva ett normalt liv på det sättet. Att byta identitet har enligt motionären fördelen att det ger en möjlighet att återigen kunna leva ett tämligen normalt liv utan ständig rädsla.

I allianspartiernas motion 2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8 föreslås att systemet med skyddad identitet och byte av identitet ses över. Frågan om skyddade personuppgifter är en viktig del av arbetet med att förstärka skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse. Fingerade personuppgifter, som bör kunna medges i större omfattning än i dag, innebär att en person får nya identitetsuppgifter, t.ex. ett nytt namn och nytt personnummer. Alliansregeringen tillsatte i juni 2014 utredningen Förstärkt skydd av personuppgifter vid hot och förföljelse (dir. 2014:98).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla vikten av ett starkt skydd för de våldsutsattas personuppgifter. Som anförs i motion 2014/15:2973 är frågan om skyddade personuppgifter en viktig del av arbetet med att förstärka skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse. För närvarande pågår en översyn som ska överväga hur ett bättre skydd kan åstadkommas för hotade och förföljda personer med målet att skapa en sammanhållen och konsekvent reglering på området.

Utskottet förväntar sig att regeringen skyndsamt tar initiativ i frågan när utredningen presenteras men anser att detta arbete inte bör föregripas och avstyrker därför de aktuella motionsförslagen.

Reservationer

1. Skatte- och avgiftskontroll, punkt 1 (V)

av Daniel Sestrajcic (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:66 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–3 och

2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motionerna

2014/15:1279 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2014/15:1483 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M) yrkande 2,

2014/15:2304 av Jan-Olof Larsson (S) och

2014/15:2321 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att kampen mot social dumpning och skattefusk måste ges en hög prioritet och att det inte saknas beprövade metoder för att bekämpa dessa företeelser om bara den politiska viljan finns. Det återstår att se om viljan finns hos den nya regeringen.

Regeringen bör anta en nationell handlingsplan mot skattefusk, svartjobb och social dumpning. Planen bör sträcka sig över en längre tid med tydliga prioriteringar och delmål och omfatta flera myndigheter med uppdrag att samverka inbördes samt även omfatta arbetsmarknadens parter.

Kapitalflykten slår sönder förutsättningarna för utveckling. Enlig Internationella valutafonden (IMF) uppgick kapitalflykten från utvecklingsvärlden till den industrialiserade världen till ca 6 000 miljarder dollar mellan åren 2001 och 2010. Under samma period uppgick det internationella biståndet till samma länder till 677 miljarder dollar (i 2010 års värde). För varje krona som går till bistånd kommer alltså nästan 10 kronor tillbaka genom olagliga och oredovisade kapitalflöden.

Vänsterpartiet kämpar för en rättvis värld, där makt och resurser är jämnt fördelade och där fattigdom och ojämställdhet är utrotade. Det går inte att bygga en sådan värld utan att de inkomster och vinster som görs i syd också beskattas där. En svensk utvecklingspolitik av hög kvalitet som ger resultat kan därför inte ignorera frågan om kapitalflykt. Sverige bör ta fram en handlingsplan mot kapitalflykt, både för att kartlägga i vilken utsträckning Sverige är delaktigt i kapitalflykt och för att tydliggöra hur Sverige kan agera både nationellt och internationellt för att begränsa kapitalflykten. Regeringen

bör återkomma till riksdagen med förslag till en handlingsplan för minskad global kapitalflykt.

Sverige kan spela en betydligt mer aktiv roll i arbetet med att sätta stopp för den globala kapitalflykten, särskilt den problematiska kapitalflykten från utvecklingsländer till den industrialiserade världen. Hittills har fokus legat på att minska kapitalflykten från Sverige. Den förra regeringen tog t.ex. initiativ för att stoppa räntesnurror mellan företag i Sverige och holdingbolag i skatteparadis för att undkomma bolagsskatt. Sverige deltar också i OECD:s projekt för att bekämpa skattebaserodering och flyttning av vinster (BEPS) bland medlemsländerna.

En av de huvudsakliga lösningarna på problemet med skatteparadis har varit att teckna bilaterala avtal med de enskilda skatteparadisen. Över 150 informationsutbytesavtal har tecknats. Men att teckna bilaterala avtal med skatteparadis är både tidskrävande och dyrt. Många länder i syd saknar helt enkelt kapacitet att teckna sådana avtal. Kapitalflykt är ett gemensamt internationellt problem och måste bemötas gemensamt och internationellt.

Flera initiativ har tagits för att göra arbetet med informationsutbyte mer effektivt. Regeringen undertecknade i mars 2014 en gemensam avsiktsförklaring tillsammans med drygt 30 andra länder om att införa en ny OECD-standard för automatisk överföring av information mellan skattemyndigheter. Det är ett positivt initiativ som kommer att minska möjligheten till kapitalflykt mellan de berörda länderna men som inte inkluderar länderna i syd. Andra länder kan visserligen bjudas in till samarbete, men många länder saknar helt enkelt kapacitet att ansluta sig till de nya avtalen även om de skulle få en möjlighet att delta.

OECD är för närvarande den enskilt viktigaste pådrivaren för att få slut på banksekretess, för att främja multilaterala informationsöverföringsavtal och för att reformera det internationella skatteavtalssystemet. Det är beklagligt att utvecklingsländerna som är de stora förlorarna vad gäller kapitalflykt inte är inkluderade i OECD:s arbete och därmed inte heller i BEPS-arbetet. Sverige måste aktivt arbeta för att BEPS-processen ska inkludera utvecklingsländerna, även de som står utanför G20 och Briks. Sverige måste också verka för att processen inkluderar fler sektorer än immaterialrätt och digital teknik och att den omfattar industrier som är av avgörande betydelse för utvecklingsländerna. Åtgärder måste även vidtas för kapacitetsbyggande när det gäller utvecklingsländernas förmåga att tillgodogöra sig BEPS-processen och dess rekommendationer. Som medlem i EU och OECD bör Sverige verka för globala och automatiska informationsutbytesavtal som även inkluderar utvecklingsländerna.

Regeringen bör vidare verka för att fler länder upprättar ett offentligt register över verkliga mottagare av vinster från multinationella företag i enlighet med den brittiska modellen. Ett centralt hinder i arbetet mot kapitalflykt är att åtskilliga företag satt i system att genom skalföretag förhindra insyn i vem som verkligen får ta del av aktieutdelning och vinster. Storbritannien har infört ett nytt regelverk kallat true beneficial ownership

(verklig mottagare). Den nya lagen ökar tydligt den finansiella transparensen för företag och individer. I och med den nya lagstiftningen kommer företag att vara skyldiga att redovisa om juridiska ägare skiljer sig från verkliga mottagare av aktieutdelningar och vinster. Det brittiska bolagsverket har samtidigt fått i uppgift att upprätta ett offentligt register över de verkliga mottagarna av vinster och utdelning. Det brittiska skatteverket ska beakta detta vid sammanställning av skattskyldighet, och bolagsverket har i uppdrag att väcka åtal i de fall där det rör sig om misstanke om skatteflykt och/eller skattebrott. I flera andra länder, bl.a. Frankrike och USA, utreds för närvarande möjligheterna till liknande reformer.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Skatte- och avgiftskontroll, punkt 1 – motiveringen (M, C, FP, KD)

av Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Olof Lavesson (M), Helena Bouveng (M), Mats Persson (FP), Aron Modig (KD) och Anette Åkesson (M).

Ställningstagande

Vi är överens med majoriteten om att motionerna i avsnittet bör avslås och vi ställer oss också bakom stora delar av majoritetens motivering, men hade gärna sett andra formuleringar i det inledande avsnittet i utskottets ställningstagande. Vi skulle i det avsnittet vilja att utskottet formulerade sig på följande sätt: ”Skattereglerna ska uppmuntra långsiktigt företagande i Sverige. Skatter och avgifter måste ligga på en rimlig nivå. Samtidigt ska de företag som verkar i Sverige göra rätt för sig. Utskottet anser att det finns skäl att se över det internationella regelverket kring redovisning och fördelning av vinstredovisning”.

Vi vill för vår del i övrigt särskilt framhålla att företagare och företag är viktiga för Sverige, inte minst för jobben och därmed finansieringen av välfärden. Det är därför angeläget att skattereglerna inte motverkar företagande.

Alliansregeringen har de senaste åren genomfört ett antal reformer som bl.a. har bidragit till att minska acceptansen för svartarbete i samhället, försvårat för upplägg med räntesnurror och minskat möjligheten att föra över pengar till skatteparadis.

Ett internationellt samarbetsprojekt inom ramen för OECD, BEPS, pågår sedan 2013 för att se till så att rätt skatt betalas i rätt land samt att både dubbelbeskattning och dubbel-ickebeskattning undviks även under aktuella förhållanden med exempelvis digital ekonomi. Det är angeläget att nära följa det arbetet och de konsekvenser det kan få för Sverige.

3. Månadsuppgift, punkt 3 (V)

av Daniel Sestrajcic (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Företag redovisar skatter och arbetsgivaravgifter i en klumpsumma utan att det går att direkt härleda vilka anställda som avses eller hur många anställda som inbetalningen avser. Genom att koppla inbetalningarna till enskilda individer försvåras fusk och ohederlig hantering. Den anställda kan på detta sätt också få möjlighet att kontrollera att hans eller hennes skatter och avgifter betalas in på ett korrekt sätt.

Vänsterpartiet har drivit kravet om individuell redovisning av skatter och avgifter i många år utan att få gehör. I april 2011 presenterades utredningen Månadsuppgifter – snabbt och enkelt (SOU 2011:40). I betänkandet presenteras ett förslag som innebär att arbetsgivare ska redovisa utbetalningar och skatteavdrag per individ och månad. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om individuell inbetalning av skatter och avgifter.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. F-skatt och näringsverksamhet, punkt 5 (V)

av Daniel Sestrajcic (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt avslår motion

2014/15:2479 av Eva Lohman (M).

Ställningstagande

Reglerna för F-skatt ändrades 2009, bl.a. genom att näringsbegreppet utvidgades för att fler skulle kunna beviljas F-skatt. Förändringarna innebär att det numera är tillräckligt att uppdragstagaren har en enda uppdragsgivare. Denna uppdragsgivare kan dessutom vara personens tidigare arbetsgivare.

Skatteverket utvärderade 2013 förändringarna av näringsbegreppet. Enligt utvärderingen är det tydligt att det finns en strävan bland många arbetsgivare att använda sig av personer med F-skatt i stället för att anställa i syfte att undvika att ta arbetsgivaransvar.

Vänsterpartiet anser att det ska krävas mer än en uppdragsgivare för att godkännas för F-skatt. På så sätt vill vi värna arbetstagarbegreppet och arbetsrätten. Vi har framfört det här kravet tidigare. Skatteutskottet anförde då att det i praktiken skulle bli omöjligt att starta mycket små företag. Vänsterpartiet bedömer det som osannolikt. Innan regelförändringarna 2009 avslogs ca 1 procent av ansökningarna om F-skatt av den anledningen att det inte var fråga om näringsverksamhet. Ett krav på fler än en uppdragsgivare minskar risken för att arbetsgivare tvingar anställda att starta företag enbart i syfte att sänka sina arbetskraftskostnader.

Det är viktigt att framhålla F-skattens roll som skydd för konsumenten. Den som anlitar en uppdragstagare med F-skatt behöver inte göra något skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter på ersättningen. Om en oseriös uppdragstagare blir godkänd för F-skatt kan detta utnyttjas i syfte att försvåra upptäckten av svartarbete. Ett godkännande av F-skatt gäller tills vidare. Som ett försök att begränsa fusk bör ett tidsbegränsat godkännande av F-skatt införas. Tidsbegränsningen ska gälla för såväl obegränsat som begränsat skattskyldiga och bör gälla uppdragstagare vars debiterade skatt understiger en viss summa.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. F-skatt och näringsverksamhet, punkt 5 – motiveringen (M, C, FP, KD)

av Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Olof Lavesson (M), Helena Bouveng (M), Mats Persson (FP), Aron Modig (KD) och Anette Åkesson (M).

Ställningstagande

Vi är överens med majoriteten att motionerna i avsnittet bör avslås men är missnöjda med utskottsmajoritetens motivering. Vi vill stryka formuleringen om att ”det tidigare systemet med att se på antalet uppdragsgivare i de flesta fall är ett ganska bra mått på det som i lagstiftningen kallas beroende av uppdragsgivaren och inordnad i dennes verksamhet”.

Utskottet borde i stället sagt att för att bedriva seriös näringsverksamhet behöver man en F-skattsedel. Det är angeläget att trösklarna inte är för höga

så att det sätts byråkratiska hinder för att starta företag. Skatteverket har jobbat för att förenkla ansökningsförfarandet och har därmed underlättat för nya företagare. Samtidigt finns det tydliga riktlinjer för under vilka förutsättningar en F-skattsedel ska godkännas. Att, som Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill, ställa högre krav för att få F-skattsedel hindrar företagande, jobb och tillväxt. Det är skadligt för Sverige.

6. Personligt betalningsansvar, punkt 7 (S, MP, V)

av Leif Jakobsson (S), Hannah Bergstedt (S), Rasmus Ling (MP), Adnan Dibrani (S), Daniel Sestrajcic (V), Patrik Lundqvist (S), Erik Ezelius (S) och Jörgen Hellman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:11 av Karin Nilsson (C),

2014/15:528 av Christer Nylander (FP),

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 8,

2014/15:2788 av Johan Hedin (C) yrkande 10 och

2014/15:2983 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Reglerna om företrädaransvar var föremål för en omfattande översyn av Utredningen om betalningsansvar för företrädare för juridiska personer. Utredningens betänkande Företrädaransvar (SOU 2002:8) lades till grund för regeringens proposition 2002/03:128 Företrädaransvar m.m. De nya reglerna trädde i kraft den 1 januari 2004. De aktuella reglerna överfördes till skatteförfarandelagen med endast mindre justeringar (prop. 2010/11:165, bet. 2011/12:SkU3). Vi anser att regelverket om det skatterättsliga företrädaransvaret i sig är bra och såvitt vi bedömer inte nu behöver ändras. Regelverket har på senare år tillförts bestämmelser om jämkning av skattekravet och anstånd med betalningen. Vid utskottets möte med statssekreterare Charlotte Svensson informerades utskottet om att Finansdepartementet avser att ge Skatteverket i uppdrag att utvärdera hur reglerna tillämpas i praktiken. Om utvärderingen visar att reglerna inte tillämpas på ett sätt som varit avsikten kan det bli aktuellt att överväga frågan ytterligare. Vi anser att resultatet av utvärderingen bör avvaktas och att riksdagen bör avslå samtliga motioner i avsnittet.

7. Skydd för folkbokföringsuppgifter, punkt 19 (M, C, FP, KD)

av Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Olof Lavesson (M), Helena Bouveng (M), Mats Persson (FP), Aron Modig (KD) och Anette Åkesson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8 och

avslår motionerna

2014/15:2293 av Carina Ohlsson (S) och

2014/15:2600 av Annika Carlsson (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Alliansregeringen beslutade i juni 2014 om direktiv till utredningen Förstärkt skydd av personuppgifter vid hot och förföljelse (dir. 2014:98). Systemet med skyddad identitet och byte av identitet bör ses över. Frågan om skyddade personuppgifter är en viktig del av arbetet med att förstärka skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse. Det finns för närvarande en hel del olika typer av regler och möjligheter som syftar till att skydda någons identitet och/eller bostadsadress. Fingerade personuppgifter bör kunna medges i större omfattning än i dag. Det innebär att en person får nya identitetsuppgifter, t.ex. ett nytt namn och nytt personnummer. Utredningsuppdraget bör fullföljas.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:11 av Karin Nilsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att fortsätta arbetet för att stärka rättssäkerheten för företagare genom att låta aktiebolagslagen och bokföringslagen överordnas skatteförfarandelagen.

2014/15:62 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av reglerna för folkbokföring och adressändring.

2014/15:66 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till en handlingsplan för minskad global kapitalflykt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som medlem i EU och OECD ska verka för globala och automatiska informationsutbytesavtal som även inkluderar utvecklingsländerna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen internationellt bör verka för att fler länder upprättar ett offentligt register över verkliga mottagare av vinster från multinationella företag i enlighet med den brittiska modellen.

2014/15:113 av Jenny Petersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåta frivilliga skatteinbetalningar.

2014/15:115 av Jenny Petersson och Ida Drougge (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att synliggöra människors ersättning från arbetsgivaren.

2014/15:144 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett separat konto för inbetalning av frivillig värnskatt.

2014/15:173 av Johanna Jönsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att synliggöra de dolda skatterna.

2014/15:186 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även prisuppgifter exklusive moms tydligt ska framgå av prisinformation för konsumenter.

2014/15:194 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell handlingsplan mot skattefusk, svartjobb och social dumpning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om individuell redovisning av skatter och arbetsgivaravgifter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska krävas flera uppdragsgivare för att en uppdragstagare ska kunna godkännas för F-skatt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tidsbegränsad F-skatt.

2014/15:273 av Fredrik Christensson och Anders Ahlgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att dela upp kommunalskatten mellan flera kommuner.

2014/15:294 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en direkt schablonanvisning till jobbskatteavdraget på löntagares lönespecifikation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmuntra arbetsgivare att redovisa sociala avgifter på löntagares lönespecifikation.

2014/15:346 av Mikael Cederbratt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till fler undantag i folkbokföringslagen (1991:481).

2014/15:378 av Hanif Bali (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska bli lättare att driva vidare UF-företag efter avslutad kurs.

2014/15:402 av Birgitta Ohlsson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om hur svensk lagstiftning bör ändras för att tillgodose behoven hos barn födda efter värdmödraskap.

2014/15:522 av Hans Hoff och Suzanne Svensson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om offentliga personnummer.

2014/15:528 av Christer Nylander (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att luckra upp reglerna om personligt betalningsansvar för aktiebolags skatter och avgifter.

2014/15:573 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om undantag från lagen om kassaregister m.m. för torghandel och ambulerande handel.

2014/15:576 av Erik Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att synliggöra punktskatter på kvitton.

2014/15:602 av Lars Tysklind (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att vara folkbokförd på mer än en ort under samma kalenderår.

2014/15:634 av Lisbeth Sundén Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att redovisa skatt på lönebesked.

2014/15:784 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn bör göras om möjligheten att vara folkbokförd och beskattas på två adresser.

2014/15:981 av Solveig Zander (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av unika organisationsnummer för enskilda firmor och handelsbolag för att skydda företagarens personliga integritet.

2014/15:1279 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över Skatteverkets möjligheter att motverka skattefusk med olaglig arbetskraft.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en handlingsplan på hur man ska bekämpa den olagliga arbetskraften.

2014/15:1323 av Betty Malmberg och Finn Bengtsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att följa upp kassaregisterlagen och dess effekter.

2014/15:1411 av Anna Wallén (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa könsneutrala personnummer.

2014/15:1467 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gemensamma europeiska folkbokföringsregler.

2014/15:1483 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda straffen för punktskattbrott.

2014/15:1577 av Mathias Sundin m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att privatpersoners inkomstdeklaration inte ska vara offentlig och att lagstiftningen bör ändras i enlighet med motionens intentioner.

2014/15:1619 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att synliggöra skatter och avgifter, inklusive avtalsförsäkringar och avtalspensioner, samt det särskilda avdraget för förvärvsinkomster på lönebesked.

2014/15:1786 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten för barn att vara skrivna på flera adresser.

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om det skatterättsliga företrädaransvaret i syfte att förbättra reglerna, öka förutsägbarheten och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas.

2014/15:1927 av Teres Lindberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten för Skatteverket att i samband med skattebeskedet redovisa vad skatten används till på kommunal nivå, landstingsnivå och statlig nivå.

2014/15:1996 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av möjligheten att samköra utlandsbosatta svenskers adressregistrering hos Skatteverket, Valmyndigheten och Pensionsmyndigheten.

2014/15:2210 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av hanteringen av samordningsnummer.

2014/15:2279 av Pia Hallström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över det nordiska skatteavtalet.

2014/15:2293 av Carina Ohlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn för att ta fram gemensamma riktlinjer, samsyn, automatisk sekretessförnyelse och överklaganderätt och att göra myndigheternas ansvar tydligare i fråga om skyddade personuppgifter.

2014/15:2304 av Jan-Olof Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa entreprenadkonton för underentreprenörer i hela näringslivet.

2014/15:2321 av Kerstin Lundgren (C):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av fortsatt arbete inom ramen för OECD för ett stärkt regelverk mot skatteflykt och för s.k. land-för-land-redovisning.

2014/15:2390 av Aron Modig (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att införa en frivillig kändis- och rikemannaskatt.

2014/15:2391 av Aron Modig (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur skattetrycket – inte minst skatterna på arbete och konsumtion – bättre kan synliggöras för skattebetalarna.

2014/15:2479 av Eva Lohman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över bärplockarnäringsens situation i Sverige.

2014/15:2538 av Fredrik Schulte (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av skatteflyktslagen (1995:575).

2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska bli lättare att få byta identitet när det finns ett allvarligt och långvarigt hot mot hälsa och liv i en nära relation.

2014/15:2660 av Finn Bengtsson och Amir Adan (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om individuell redovisning av skatter och förändringar av skatter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över källskattesystemet.

2014/15:2788 av Johan Hedin (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattepolitikens inriktning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt tillämpning av legalitetsprincipen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mål och återrapporteringskrav för rättssäkerhet i regleringsbrev.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en rättssäkerhetschef vid Skatteverket.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slopat företrädaransvar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tredjemanskontroll.

2014/15:2880 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av effekter på näringsverksamhet inom kontanthandeln som konsekvens av den nya kassalagen som trädde i kraft årsskiftet 2009/10.

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av systemet för skyddad identitet och byte av identitet.

2014/15:2983 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (M, C, FP, KD):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att senast den 31 mars 2015 tillsätta en utredning om det skatterättsliga företrädaransvaret i syfte att förbättra reglerna, öka förutsägbarheten och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas.